

Illustratie: Len Munnik

Het jeugdstelsel opnieuw hervormen, hoe gaat dat lukken?

Fleur Schneider | 665017
Master Public Administration – Governance en Management van Complexe Systemen
Master Scriptie (FSWM-3100)

Scriptiebegeleider: Dr. José Nederhand
Tweede lezer: Dr. Warda Belabas

Augustus 2024
Aantal woorden: 11995

Voorwoord

Voor u ligt de masterscriptie “Het jeugdstelsel opnieuw hervormen, hoe gaat dat lukken?” Met het indienen van deze scriptie beëindig ik mijn master Governance & Management van Complexe Systemen. Ik heb deze scriptie geschreven in opdracht van KokxDeVoogd, waar ik gedurende vijf maanden mijn afstudeer- en werkstage heb mogen lopen.

Ik kijk terug op een mooie en leerzame periode waarin ik mij heb kunnen ontwikkelen en ik kennis heb mogen maken met de advieswereld en de complexe maatschappelijke uitdagingen waar gemeenten en overheden voor staan. Ik wil mijn fijne collega’s binnen KokxDeVoogd bedanken voor al hun belangstelling, ondersteuning en support. In het bijzonder wil ik Babs Broekema bedanken. Babs is de afgelopen maanden voor mij belangrijk geweest als stagebegeleider en kritische tegenlezer, maar heeft bovenal oog gehad voor mijn (persoonlijke) ontwikkeling.

Daarnaast wil ik Dr. José Nederhand bedanken voor de zorgvuldige begeleiding. Ik heb alle scriptiebijeenkomsten als zeer prettig ervaren.

Tot slot wil ik alle respondenten, en de mensen die mij hebben geholpen om met deze respondenten in contact te komen bedanken. Hartelijk dank voor uw tijd, het delen van uw ervaringen en perspectieven en uw interesse in mijn onderzoek.

Fleur Schneider

Abstract

In deze masterscriptie wordt de invloed van probleempercepties van netwerkactoren in het jeugdnetwerk op de sturingsrelatie tussen netwerkactoren en lokale overheden bij de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd onderzocht. De gemeente Amersfoort dient als specifieke casestudie. Door middel van een enkelvoudige casestudie is getracht nieuwe inzichten te verkrijgen in de dynamiek en knelpunten binnen het jeugdnetwerk, evenals in de benodigde aanpassingen in sturingsrelaties. Het onderzoek richt zich op het begrijpen van de probleempercepties van netwerkactoren en hun gewenste sturingsrol vanuit gemeenten, met als doel de sturingsbehoeften in kaart te brengen. Door de percepties van netwerkactoren te onderzoeken, zijn variabelen geïdentificeerd die hun sturingsrelatie met lokale overheden beïnvloeden en die de passende sturingsrelatie voor de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd bepalen. Dit biedt een verdieping ten opzichte van bestaand onderzoek, dat vaak alleen probleemwaarneming en oplossingen onderzoekt.

Voor dit onderzoek zijn semigestructureerde interviews afgenomen bij diverse deelnemers van het jeugdnetwerk binnen en buiten de gemeente Amersfoort. Dit heeft bijgedragen aan de betrouwbaarheid en validiteit van de resultaten. De analyse van de probleempercepties van netwerkactoren onthult verschillende knelpunten, zoals gebrek aan rechtmatigheid, inefficiëntie, onbeheersbaarheid, onderlinge afhankelijkheid en gebrek aan autonomie. Deze probleempercepties leiden tot een sterke wens voor een lokale overheid die faciliteert en kaders stelt, waarbij samenwerking en duidelijke spelregels centraal staan.

Uit het onderzoek blijkt dat de probleempercepties van netwerkactoren daadwerkelijk invloed hebben op de gewenste sturingsrelatie met gemeenten voor de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd. De manier waarop netwerkpartners knelpunten ervaren, blijkt cruciaal te zijn voor hun verwachtingen omtrent de sturingsrol van de lokale overheid. Er bestaat een correlatie tussen de problemen die zij waarnemen en de gewenste sturingsrelatie, wat impliceert dat een verandering in de probleemperceptie kan leiden tot een andere sturingsbehoefte. De bevindingen benadrukken het belang van het begrijpen van de verschillende perspectieven en behoeften binnen het netwerk om effectieve sturingsrelaties te ontwikkelen en de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd te bevorderen.

Inhoudsopgave

1. Introductie.....	6
1.1 Hervormingsagenda Jeugd	6
1.1.1 Probleemstelling.....	7
1.1.2 Doelstelling.....	7
1.1.3 Vraagstelling.....	7
1.1.4 Relevantie	8
2. Theoretisch Kader	9
2.1 Framing.....	9
2.2 Probleempercepties.....	9
2.3 Probleempercepties op beleid.....	10
2.4 Sturing	12
3. Methodologie.....	17
3.1. Onderzoeksstrategie	17
3.2 Casusselectie.....	17
3.3 Dataverzamelingmethoden	18
3.4 Analyse	19
3.5 Betrouwbaarheid en validiteit.....	19
3.6 Privacy.....	21
4. Resultaten en analyse	22
4.1. Netwerkpartners in het jeugdnetwerk.....	22
4.2. Probleempercepties en sturingsbehoeften	23
4.2.1 Gemeente Amersfoort, Nijkerk en HLTsamen	23
4.2.2 Wijkteams Amersfoort en Eindhoven.....	26
4.2.3 Welzijnsinstellingen.....	27
4.2.4 Onderwijs Amersfoort en Voorhout.....	30
4.2.5 Gezondheidszorg Amersfoort, Werkendam en Albrandswaard.....	32
4.2.6 Strategisch adviseurs Sociaal Domein.....	34
4.3 De invloed van probleempercepties op de sturingsrelatie tussen gemeenten en netwerkactoren?	37
5. Conclusie, discussie en aanbevelingen.....	40
5.1 Conclusie	40
5.2 Discussie.....	41
5.3 Aanbevelingen	42
Literatuur	44
Bijlage 1: Operationalisatie	47
Bijlage 2: Interviewleidraad	52
Bijlage 3: Informatie- en toestemmingsformulier	55

Bijlage 4: Codeerschema.....57

1. Introductie

1.1 Hervormingsagenda Jeugd

'Samenwerking en minder administratie moeten jeugdzorg verbeteren' (NOS, 2023). Dit is de titel van het nieuwsbericht dat de NOS in mei 2023 publiceerde over de invoering van de Hervormingsagenda Jeugd. De Hervormingsagenda heeft enerzijds ten doel de jeugdzorg te verbeteren en dient anderzijds als een manier om bezuinigingen op het budget voor de jeugdzorg door te voeren via lokale en regionale hervormingen (VNG, 2024). Tegelijkertijd wordt in de Hervormingsagenda Jeugd 2023 – 2025 niet precies beschreven 'hoe' deze vertaalslag kan worden gemaakt door lokale en regionale overheden. De Hervormingsagenda laat onderbelicht hoe de organisatie van de hervormingen eruit moet komen te zien en laat de te maken keuzes vooral over aan anderen dan het Rijk (Sociale Vraagstukken, 2023). Wel is duidelijk dat er een belangrijke rol is weggelegd voor het 'netwerk rondom de lokale overheid'. Dit creëert onzekerheid bij lokale overheden over hoe zij samen met het jeugdnetwerk sturing moeten geven aan de Hervormingsagenda. Dit onderzoek richt zich op de probleemperecepties van netwerkactoren binnen dit veranderende en onzekere beleidskader, en de sturingsbehoeften die hieruit voortvloeien. Hiermee brengt dit onderzoek vernieuwende inzichten in de sturingsrelatie tussen gemeenten en netwerkactoren, voor een succesvollere implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd.

De jeugdaanpak heeft de afgelopen jaren grote ontwikkelingen doorgemaakt. Allereerst maakte de decentralisatie van de jeugdzorg in 2015 gemeenten verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp. Deze gemeentelijke taken zijn vastgesteld in de Jeugdwet. Een groot aantal ministeries heeft inspraak op deze Jeugdwet. Dat leidt tot verantwoordingslijnen van gemeenten naar al deze ministeries. Dit maakt de uitvoering van de Jeugdwet complex en zorgt voor onduidelijkheid over verantwoordelijkheden bij gemeenten. Waar de decentralisatie van de jeugdzorg in 2015 had moeten leiden tot verbetering van de jeugdzorg en lagere kosten—omdat gemeenten dicht bij de jeugd staan en zo betere zorg kunnen verlenen—ondervonden gemeenten vooral onduidelijke kaders, personeelstekorten, financiële tekorten, hoge werkdruk en administratieve lasten. De kwaliteit en effectiviteit van de jeugdzorg bleek onvoldoende. Ondanks deze zeer duidelijke conclusies uit verschillende rapporten en onderzoeken, zoals *De staat van het sociaal domein* (VNG, 2019), stelde het demissionair kabinet in juni 2023 toch verdere bezuinigingsmaatregelen op. De Hervormingsagenda Jeugd biedt verdere uitwerking van de maatregelen om gemeenten en regio's te helpen de bezuinigingsmaatregelen te hanteren. De bezuinigingsmaatregelen vereisten een nieuwe opzet waarin toezicht, wetgeving, financiering en sturing gericht zijn op het verbeteren van de efficiëntie van de hulpverlening en zorg voor jeugd en gezin. Het Rijk confronteerde gemeenten opnieuw met opdrachten, programma's en wet- en regelgeving, met als doel gemeenten aan te zetten tot het verbeteren van de jeugdzorg.

De Hervormingsagenda Jeugd (hierna: Hervormingsagenda) beoogt een structurele aanpak van knelpunten in de jeugdzorg door de focus te verleggen van een individuele naar een contextgerichte aanpak. Met de nadruk op de brede context van jeugdproblematiek neemt de noodzaak van samenwerking met en tussen netwerkactoren toe. Voor een succesvolle implementatie van de Hervormingsagenda is samenwerking tussen partijen als jeugdhulpverleners, onderwijsinstellingen, welzijnsorganisaties en gemeenten vereist. Dit vormt voor gemeenten nieuwe uitdagingen. Gemeenten moeten sturing geven aan de inrichting en organisatie van netwerkactoren binnen de opgedragen kaders, terwijl zij niet weten wat netwerkactoren van hen verwachten en aan welke sturing behoefte is. Dit vormt voor gemeenten een lastige opdracht. Kennis over elkaars behoeften is essentieel voor de samenwerking tussen en met netwerkactoren. Doelstellingen worden namelijk afgestemd en er wordt begrip gecreëerd voor de bijdrage van leden van het netwerk en de genomen besluiten (Klijn & Koppenjan, 2016; Van Bueren, 2003). Effectieve samenwerking en adequate sturing dragen bij aan een doeltreffende implementatie van de Hervormingsagenda en een verbetering van de jeugdhulp (Rijksoverheid, 2023).

1.1.1 Probleemstelling

Dit onderzoek definieert als probleem dat het voor gemeenten onduidelijk is wat netwerkactoren precies van gemeente verwachten en aan welke sturingsrelatie behoefte is, wat een succesvolle implementatie van de Hervormingsagenda mogelijk bemoeilijkt.

1.1.2 Doelstelling

Dit onderzoek heeft als doel inzicht te geven in de variabelen die de perceptie van netwerkactoren in het jeugdnetwerk op de sturingsrelatie met lokale overheden beïnvloeden. Vervolgens wordt onderzocht wat volgens deze netwerkactoren de ideale sturingsrelatie is voor de implementatie van de Hervormingsagenda.

1.1.3 Vraagstelling

Hoofdvraag

Uit deze probleem- en doelstelling vloeit de volgende onderzoeksvraag voort:

Hoe beïnvloedt de probleemperceptie van netwerkactoren in het jeugdnetwerk de gewenste sturingsrelatie tussen de lokale overheid en netwerkactoren voor de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd?

Theoretische deelvragen

- 1. Wat zijn probleempercepties?*
- 2. Welke sturingsrelaties zijn er?*

Empirische deelvragen

3. *Wat zijn de probleempercepties en de sturingsbehoeften van de netwerkactoren in het jeugdnetwerk?*
4. *Welke invloed heeft de probleemperceptie van netwerkactoren op de sturingsrelatie tussen lokale overheid en netwerkactoren?*

1.1.4 Relevantie

Maatschappelijke relevantie

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) roept op tot het creëren van een handelingsperspectief voor verschillende partijen (VNG, 2023). Dit onderzoek helpt gemeenten om hun sturingsstrategie af te stemmen op praktijkbehoeften en uitdagingen binnen het jeugdnetwerk. Hierdoor kent onderzoek naar de perceptie van netwerkactoren op de ideale sturingsrelatie tussen gemeenten en netwerkactoren in het kader van de uitvoering van de Hervormingsagenda, maatschappelijke relevantie. Het onderzoek draagt bij aan de doeltreffende implementatie van de Hervormingsagenda. Door de percepties van netwerkactoren te onderzoeken, kunnen eventuele knelpunten of uitdagingen in de samenwerking tussen gemeenten worden geïdentificeerd. Deze inzichten leiden tot aanbevelingen voor sturingsrollen die gemeenten kunnen aannemen om deze samenwerking te realiseren.

Wetenschappelijke relevantie

Dit onderzoek draagt bij aan de kennis over netwerktheorieën door de perceptie van relaties en interacties tussen netwerkactoren en lokale overheden te onderzoeken. Het biedt nieuwe inzichten in hoe actoren binnen de Hervormingsagenda sturing prefereren. Er is nog weinig onderzoek naar de juiste sturingsrelatie tussen netwerkactoren in deze context. Door percepties van netwerkactoren in de jeugdketen te bestuderen, wordt de dynamiek van het jeugdnetwerk duidelijk en wordt onderzocht hoe deze dynamieken de sturingsbehoeften beïnvloeden. Dit onderzoek gaat verder dan eerdere perceptieonderzoeken door te toetsen wat de basis is van deze percepties en wat hun invloed is op sturingsbehoeften (zie bijvoorbeeld Eisenack et al., 2007; Alderson et al., 2018). Ook onderzoekt het de rol van instituties en hoe zij effectief sturing kunnen geven aan de Hervormingsagenda, rekening houdend met de behoeften van netwerkactoren. Bovendien draagt dit onderzoek bij aan de kennis over Public Administration, New Public Management, Network Governance en Societal Resilience. Door de percepties van netwerkactoren te analyseren, wordt beoordeeld of de verschuiving van traditionele naar responsieve sturingsmodellen relevant is voor de Hervormingsagenda en welke sturingsrelatie de samenwerking binnen het jeugdnetwerk verbetert.

2. Theoretisch Kader

Dit theoretisch kader onderzoekt hoe probleempercepties leiden tot uiteenlopende sturingsbehoeften. Hierbij worden de concepten *framing*, *probleempercepties* en *sturing* uiteengezet.

2.1 Framing

Framing helpt om percepties van netwerkactoren in problematische situaties te begrijpen. Het bewustzijn van framing is belangrijk om te achterhalen vanuit welk beeld de respondent een perceptie op een probleem vormt (Gerrits et al., 2006). Framing betreft het selecteren, organiseren, interpreteren en betekenis geven aan een complexe realiteit, en biedt richting voor analyse, overtuiging en leren (Rein & Schön, 1993). Waar perceptie aangeeft vanuit welke richting naar een probleem wordt gekeken, geeft een frame aan binnen welk kader iemand een probleem plaatst. Het *beleidsdiscours*, oftewel de manier waarop beleidsvragen worden besproken en geanalyseerd, beïnvloedt de interpretatie en aanpak van beleidskwesties. Rein en Schön (1993) benadrukken het belang van een kritische benadering van beleidsdiscoursen en frames, omdat ze de identificatie van problemen, relevante oplossingen en belangenbehartiging beïnvloeden. Goodman (1978) stelt dat framing leidt tot verschillende wereldbeelden en interpretaties van problemen, wat resulteert in diverse acties en behoeften bij mensen en organisaties. Schattschneider (1960) merkt op dat probleemdefiniëring een vorm van macht impliceert, omdat het bepaalt waarbinnen oplossingen worden gezocht. In dit onderzoek worden de begrippen 'frame' en 'perceptie' als gelijkwaardig beschouwd, aangezien beide wijzen op het construeren van een werkelijkheid door een waarnemer.

2.2 Probleempercepties

Klijn en Koppenjan (2015) beschrijven dat actoren bij complexe problemen aanzienlijke complexiteit ondervinden bij beleidsvorming en -implementatie. Onzekerheid en discussies over informatie, expertise en bewijs bemoeilijken het begrip van het probleem, waardoor publieke organisaties de aard van het probleem moeilijk kunnen definiëren. Complexe problemen omvatten volgens Klijn en Koppenjan meerdere variabelen, tegenstrijdige meningen, onzekerheden en dynamieken, wat het moeilijk maakt om de ontwikkeling en oplossingen te voorspellen. Onenigheid over de aard van het probleem, mogelijke oplossingen en aanpak ontstaat uit verschillende belangen, interesses en waarden. Een probleem is een sociaal construct dat voortkomt uit percepties van situaties.

Percepties worden door Klijn en Koppenjan (2015) gedefinieerd als een samenhangend geheel van overtuigingen, ideeën en meningen die actoren hebben over het beleidsprobleem en hun situatie. Percepties kunnen betrekking hebben op de bestaande of verwachte probleemsituatie, afgeleid uit de kernvariabelen, gevolgen en oorzaken ervan. Daarnaast zijn percepties verbonden aan de gewenste situatie en de maatstaven om de bestaande situatie te evalueren, waarbij betrokken waarden en percepties elkaar beïnvloeden. Ten derde kunnen percepties betrekking hebben op mogelijke oplossingen voor waargenomen problemen. Tot slot hebben percepties betrekking op de strategieën en kenmerken van

andere actoren die betrokken zijn bij of worden beïnvloed door de probleemsituatie. In netwerken komen actoren met verschillende percepties samen, wat kan leiden tot het ontbreken van consensus over het bestaan of de aard van een probleem. Verschillende wereldbeelden, die verschillende sociale realiteiten, belangen, groepen en beleidsdoelstellingen creëren, zorgen ervoor dat actoren vergelijkbare situaties op verschillende manieren zien (Rein & Schön, 1993). Dit betekent dat partners in het netwerk vaak een verschillend begrip hebben van de situatie. Volgens Dery (1984) kan dit zelfs ertoe leiden dat netwerkactoren binnen specifieke probleemsituaties volledig verschillende problemen bespreken.

Volgens Daft en Weick (1984) vormen niet alleen individuen, maar ook organisaties als geheel een beeld van een probleem. Organisaties verwerken systematisch informatie en vormen percepties van hun omgeving als open sociale systemen. Ze creëren mechanismen om met omgevingscomplexiteit om te gaan, waarbij hun kennis, cultuur, normen en waarden de organisatorische perceptie bepalen. De samenkomst van de beelden van de leden van de organisatie en de organisatie als betekenis gevend systeem vormt het organisatorische beeld. Dit organisatorische beeld wordt geformuleerd door topmanagers en verspreid door de hele organisatie. Dit zorgt voor betekenisgeving aan verschillende informatie uit de omgeving van de organisatie. Ook Bekkers (2012) scheidt aandacht voor de gedachte dat de samenleving meerdere sturende centra kent. Actoren zijn afhankelijk van elkaar en hebben een zelfsturend vermogen waarbij overleg en onderhandeling leiden tot antwoorden op maatschappelijke ontwikkelingen en vraagstukken.

2.3 Probleempercepties op beleid

De literatuur duidt verschillende frames die in het verleden tot probleempercepties hebben geleid. Hieronder wordt beschreven welke theoretisch bewezen probleempercepties op de aanpak van maatschappelijke problemen kunnen worden geïdentificeerd.

2.3.1 Gebrek aan rechtmatigheid

Historisch gezien waren samenlevingen georganiseerd via traditionele of charismatische autoriteit. De organisatie vond plaats door middel van persoonlijke relaties, willekeurige besluitvorming en informele praktijken (Fantuzzo, 2014). Door onduidelijkheid van doelen vanuit de overheid, gebrek aan transparantie en voorspelbaarheid, en de behoefte aan gelijke behandeling en zeggenschap, ontstond de behoefte aan hiërarchische sturing en duidelijke regels en kaders. Hiermee ontstond de opkomst van de bureaucratie (Weber, 1946; Nederhand et al., 2018). De opkomst van de bureaucratie was een reactie op inefficiënte problemen en complexiteiten binnen de samenleving. Er was behoefte aan een overheid die door middel van hiërarchische sturing zorgde dat er duidelijke kwaliteitseisen en richtlijnen voor de verschillende rollen, taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en de mate van autonomie kwamen. Het is een sterk juridisch georiënteerd perspectief waarin politieke organen doelen vaststellen, die dienen te worden uitgevoerd binnen vastgestelde kaders. De naleving van doelen en regels staat centraal

(Nederhand et al., 2018). Met bureaucratische regels werd een systeem ontworpen dat efficiëntie, voorspelbaarheid en onpartijdigheid waarborgde. Dit staat ook wel bekend als klassieke *Public Administration*.

2.3.2 Inefficiëntie en onbeheersbaarheid

Ineffectiviteit en onbeheersbaarheid van traditionele bureaucratische organisaties zorgden voor de opkomst van *New Public Management* (NPM) (Van de Walle & Hammerschmid, 2011). Een gevoel van inefficiëntie en onbeheersbaarheid kan worden vastgesteld doordat de doelen van het beleid niet worden gediend. Er is onenigheid over de doelen en de naleving ervan, en er zijn twijfels over de praktische haalbaarheid en meetbaarheid van doelen (Van de Walle & Hammerschmid, 2011; Koppenjan & Klijn, 2015; Nederhand et al., 2018). NPM werd als oplossing geïntroduceerd voor deze probleempercepties (Jeninga, 2008; Eliassen & Sitter, 2008). Er was behoefte aan een overheid die beheersbaarder en transparanter werd door prestaties meetbaar en vergelijkbaar te maken. Hiermee wordt voorkomen dat tijd, geld en moeite worden verspild aan onduidelijkheden (Diefenbach, 2009). Het idee ontstond dat de overheid efficiënter kon worden door principes uit de private sector toe te passen. Door managementmethoden uit het bedrijfsleven te implementeren, zou de publieke sector beter kunnen functioneren (Diefenbach, 2009; Jenninga, 2008; Pollitt et al., 2007). Er werd gesteld dat een meer bedrijfsmatige strategie bijdraagt aan een effectievere, doelmatigere en transparantere overheid, die klantgerichter werkt en verschillende publieke belangen dient (Dan & Pollitt, 2015; Pollitt & Bouckaert, 2004).

2.3.3 Sociale pluraliteit en onderlinge afhankelijkheid

Door toenemende onderlinge afhankelijkheid binnen de samenleving en gebrek aan informatie bij publieke organisaties werden beleidsproblemen complexer. Er werd gesteld dat deze complexiteit een meer flexibele en samenwerkingsgerichte aanpak vereiste en dat traditionele hiërarchische structuren, zoals bureaucratie en NPM, dit niet kunnen bieden. Deze traditionele structuren doen geen recht aan de sociale pluraliteit en institutionele complexiteit binnen netwerken (Head & Alford, 2015; Kettl, 2009). Gebrek aan samenwerking, verschillende doelen, gebrek aan bereidheid tot compromissen, ontbreken of niet monitoren van procesafspraken, en disfunctioneren van het netwerk hebben geleid tot de opkomst van *network governance* (Van der Steen et al., 2014; Koppenjan & Klijn, 2004; Nederhand et al., 2018). Het behalen van resultaten staat nog steeds centraal, maar er wordt erkend dat deze resultaten niet exclusief door één organisatie kunnen worden gerealiseerd (Koppenjan & Klijn, 2004). Er wordt rekening gehouden met meningsverschillen over de oorsprong en betekenis van problemen en mogelijke oplossingen, wat een eenduidige oplossingsrichting uitsluit. Deze strategieën en sturingsrollen zouden geschikter zijn voor gebeurtenissen die een nieuwe beleidsrespons vereisen.

2.3.4 Gebrek aan autonomie

Tot slot kan een gevoel van gebrek aan autonomie ertoe leiden dat collectieve acties vanuit de samenleving zelf, zonder tussenkomst van de overheid, als probleemoplossing voor nieuw beleid worden gezien. Het idee bestaat dat de samenleving beter in staat is om beleid te ontwerpen, implementeren en uit te voeren en dat enkel faciliterende steun van de overheid nodig is (Van Buuren, 2017; Nederhand et al., 2018). Van Buuren (2017) maakt onderscheid tussen vier motieven voor de behoefte aan een grotere mate van autonomie. Ten eerste het democratische perspectief, waarbij actoren zo veel mogelijk zeggenschap willen hebben over hun eigen omgeving. Dit komt tevens ten goede aan de legitimiteit van beleid. Ten tweede het maatschappelijke motief, wat stelt dat responsieve sturing bevorderlijk is voor onderlinge cohesie en gemeenschappelijkheid. Ten derde het bestuurlijke motief. Het vergrote bestuurlijke vermogen van organisaties zou namelijk ten goede komen aan de kwaliteit van het bestuur omdat het overheden uitdaagt. Tot slot het financieel-economische perspectief. Responsieve sturing zorgt ervoor dat organisaties eigen verantwoordelijkheid nemen, wat de overheid dus geld scheelt. Actoren ondernemen hierbij (gezamenlijk) initiatieven en overheidsactoren dienen om te gaan met deze onverwachte acties (Sørensen & Torfing, 2007). Hiermee wordt gestreefd naar het creëren van publieke waarden zonder simpelweg alle verantwoordelijkheid bij de overheid neer te leggen (Van Buuren, 2017: 8).

Om te onderzoeken tot welke sturingsbehoeften de probleempercepties met betrekking tot de Hervormingsagenda leiden, wordt in dit onderzoek een verband gelegd tussen probleempercepties en sturingsbehoeften. Hieronder zal de variabele 'sturing' worden toegelicht.

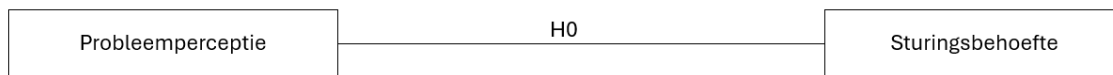
2.4 Sturing

Head en Alford (2015) definiëren sturing als het vermogen om richting te geven aan complexe processen en interacties binnen en tussen organisaties, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende perspectieven en belangen van de netwerkactoren. Jessop (2011) noemt dat er een verschuiving plaatsvindt van klassieke sturing naar meer zelf-organiserende en autonome systemen om resultaten te behalen. Dit wordt ook wel metagovernance genoemd. Geuijen (2011) geeft aan dat deze netwerkbenadering een nieuwe dominante vorm van organiseren en sturen is. Eerder kende sturing een traditionelere vorm waarbij hiërarchische sturing, met de overheid als middelpunt, gebruikelijk was. Beurskens en Korsten (2007) stellen dat traditioneel hiërarchische sturing is vervangen door een meer zelfsturende benadering van netwerken om resultaten te behalen. Dit fenomeen wordt ook wel beschreven als een verschuiving van "government" naar "governance". Volgens Van der Steen (2015) kan de overheid rollen op verschillende gradaties invullen en moet er ook sprake zijn van meervoudige overheidssturing. Hierbij wordt rekening gehouden met doelen die de overheid in interactie met de omgeving probeert te bereiken. Oftewel, overheidssturing wordt beïnvloed door de context waarbinnen

de overheid moet sturen. Probleempercepties zijn onderdeel van deze context. Er wordt verwacht dat, (H0) *probleempercepties van netwerkactoren invloed hebben op hun sturingsbehoeften van de overheid.*

Figuur 1

Conceptueel model basis verband tussen probleempercepties en sturingsbehoefte

Van der Steen identificeert een viertal sturingsrollen: juridische sturing, prestatie­sturing, netwerk­sturing en responsieve sturing. De gewenste sturingsrelatie kan op deze vier dimensies worden vastgesteld (Van der Steen et al., 2014). Hieronder zal worden toegelicht door welke sturingsmechanismes deze sturingsrollen worden gekenmerkt.

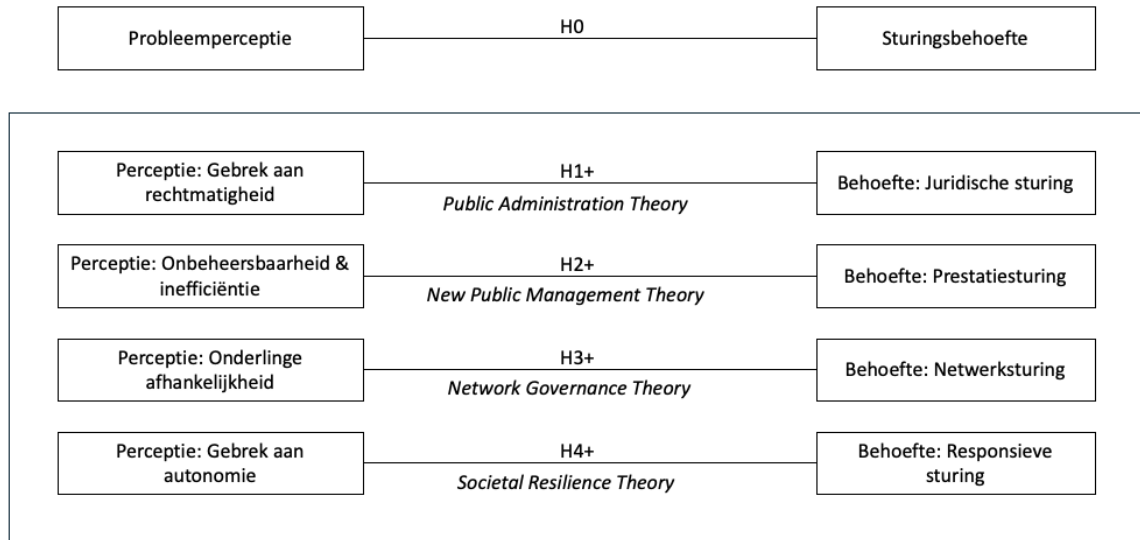
2.4.1. Juridische sturing

Een juridisch sturende overheid richt zich op legitimiteit en legaliteit, gebaseerd op het klassieke bureaucratische perspectief van Max Weber. Volgens Weber (1946) moet overheids­optreden worden gekenmerkt door hiërarchische sturing, met duidelijke kwaliteitseisen en richtlijnen voor rollen, taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en autonomie. Dit wordt gerealiseerd door zorgvuldig vastgestelde randvoorwaarden, procedures en regels, waarbij toezicht wordt gehouden op rechten en plichten. Bruijn & Dicke (2006) benadrukken het ‘ordeningsmechanisme’, dat de uitvoerder als hiërarchisch subject behandelt, niet als gelijkwaardige partner. Hierbij is er een strakke verticale relatie tussen de overheid en uitvoerders van publiek beleid, waarbij de overheid gedrag afdwingt door strikte regulering. Nederhand et al. (2018) beschrijven dat publieke waarden als onpartijdigheid, voorspelbaarheid en onpersoonlijkheid waarden als gelijkheid, transparantie en democratie waarborgen. Juridische sturing is dus gefocust op het creëren van een ordelijke en rechtvaardige omgeving door middel van regulering en hiërarchie, om zo publieke waarden en democratische principes te handhaven en beschermen.

Verwacht wordt dat, (H1) *een probleem­perceptie gebaseerd op gebrek aan rechtmatigheid, leidt tot een behoefte aan juridische sturing.*

Figuur 2

Conceptueel model relaties theoretische veronderstellingen tussen probleempercepties en sturingsbehoefte

2.4.2. Prestatiesturing

Een tweede sturingsrol is die van de prestatie­sturing, gebaseerd op de New Public Management-benadering die in de jaren tachtig opkwam (Van der Steen et al., 2014). De overheid formuleert doelen efficiënt, stuurt op efficiënte processen en monitort prestaties van netwerkactoren (Nederhand et al., 2018). Binnen deze benadering richt de overheid zich op het behalen van meetbare resultaten binnen vastgestelde kaders. Hood (1991) beschreef in het artikel van Van de Walle en Hammerschmid (2011) zeven grondbeginselen van NPM: ondernemend management, geëxpliciteerde normen en prestatie­maat­staven, output­contro­le­me­cha­nis­men, desegregatie en decentralisatie, en competitie bij het aanbieden van openbare diensten. De focus ligt dus niet alleen op het opstellen van regels, zoals bij juridische sturing, maar vooral op het daadwerkelijk behalen van resultaten binnen de gestelde kaders, zoals budget en tijd. Koppenjan & Klijn (2015) voegen hieraan toe dat het marktmechanisme sturing op afstand impliceert, met behulp van prestatie-indicatoren en marktmechanismen. Succes wordt bepaald door het nakomen van afspraken en het behalen van overeengekomen doelen, waarbij meetbare effecten van groot belang zijn. Nederhand et al. (2018) benadrukken het belang van prestatie­sturing en de motivatie die voortkomt uit het afrekenen op behaalde resultaten binnen dit perspectief. Managers zijn hierbij in staat om efficiënte processen op te zetten, output te beheren en randvoorwaarden te handhaven, zoals budgetten en planningsen.

Verwacht wordt dat, (H2) een probleem­perceptie gebaseerd op inefficiëntie en onbeheersbaarheid, leidt tot een behoefte aan prestatie­sturing.

2.4.3 Netwerksturing

Een derde sturingsrol van de overheid is netwerksturing, waarbij de overheid samen met netwerkactoren doelen en kaders formuleert, samenwerking zoekt en compromissen sluit (Nederhand et al., 2018; Koppenjan & Klijn, 2004). Dit perspectief vloeit voort uit de Network Governance-benadering (Van der Steen et al., 2014). De overheid zoekt samenwerking met maatschappelijke organisaties en andere stakeholders om gemeenschappelijke doelen te bereiken. Het draait hier om het formaliseren van samenwerkingen in concrete afspraken die de resultaten regelen en leidend zijn in de samenwerking. Deze samenwerking wordt vastgelegd in overeenkomsten, zoals contracten die richting geven aan het proces, ook wel procesafspraken genoemd (Nederhand et al., 2018). Het is van cruciaal belang dat deze afspraken worden nageleefd en dat de voortgang wordt gemonitord. De overheid speelt in dit model een rol als netwerker, die de weg kent binnen haar eigen organisatie en weet hoe het bij de partners in het netwerk werkt. Hierbij hoort het vermogen om gedeelde doelen te formaliseren in meetbare en inkaderende afspraken, en vervolgens de voortgang en naleving van die afspraken te bewaken. Ook onderhandelingsvaardigheden en het vermogen tot compromissen sluiten zijn hierbij essentieel.

Verwacht wordt dat, *(H3) een probleemperceptie gebaseerd op onderlinge afhankelijkheid, leidt tot een behoefte aan netwerksturing.*

2.3.4 Responsieve sturing

Ten slotte is er de responsieve sturing, waarbij de overheid haar eigen doelen ondergeschikt maakt aan die van netwerkactoren, betekenisvolle verbindingen aangaat en barrières voor netwerkactoren wegneemt (Van der Steen et al., 2015; Nederhand et al., 2018). De nadruk ligt op collectieve acties vanuit de samenleving zelf en welke niet worden geïnitieerd door de overheid (Eriksson, 2012). Actoren ondernemen (gezamenlijk) initiatieven en overheidsactoren moeten omgaan met deze onverwachte acties (Sørensen & Torfing, 2007). Het perspectief baseert zich op de meest moderne kijk op overheidssturing, namelijk *Societal Resilience* (Van der Steen et al., 2014). Hier ligt de nadruk op collectieve acties vanuit de samenleving zelf en worden deze niet geïnitieerd door de overheid (Eriksson, 2012). Het instrumentarium van de overheid omvat daarbij het ondersteunen, aanmoedigen en begeleiden van actieve actoren bij hun initiatieven (Van Buuren, 2017, p. 8). Concreet houdt dit in dat de overheid faciliterende instrumenten zoals kleine subsidies inzet en barrières wegneemt om complexe problemen aan te pakken (Nederhand et al., 2018).

Verwacht wordt dat, *(H4) een probleemperceptie gebaseerd op een gebrek aan autonomie, leidt tot een behoefte aan responsieve sturing.*

Samenvattend kan worden verondersteld dat er een verband bestaat tussen de probleempercepties van actoren en de gewenste sturingsrelatie met gemeenten. Actoren met verschillende probleempercepties vragen om verschillende sturingsrollen van de overheid. Een gebrek aan rechtmatigheid vraagt om juridische en hiërarchische sturing waarbij duidelijke regels en procedures worden gehanteerd.

Percepties van inefficiëntie en onbeheersbaarheid vereisen prestatiebesturing dat zich richt op efficiëntie, meetbare prestaties en outputcontrolemechanismen, geïnspireerd door New Public Management. Sociale pluraliteit en onderlinge afhankelijkheid vragen netwerksturing waarbij samenwerking wordt gestimuleerd, compromissen worden gesloten en procesafspraken geformaliseerd. Een gevoel van gebrek aan autonomie leidt tot een behoefte aan een responsieve sturing die de initiatieven van maatschappelijke actoren ondersteunt en faciliteert zonder te domineren. Deze veronderstellingen worden in dit onderzoek getoetst.

3. Methodologie

3.1. Onderzoeksstrategie

Om de invloed van probleempercepties van netwerkactoren op de sturingsrelatie tussen netwerkactoren in het jeugdnetwerk en lokale overheden te onderzoeken, is een enkelvoudige casestudie uitgevoerd. Bij een enkelvoudige casestudie ligt de focus op één specifiek geval. In dit onderzoek is dat de gemeente Amersfoort. Een enkelvoudige casestudie biedt de mogelijkheid om nieuwe, minder onderzochte fenomenen te ontdekken (Yin, 2002; Bryman, 2016). In dit onderzoek betreft dit de invloed van probleempercepties op de sturingsrelatie tussen netwerkactoren en lokale overheden. Casestudieonderzoek leent zich voor praktijkgerichte onderzoeken waarbij de onderzoeker ernaar streeft een bijdrage te leveren aan een concreet maatschappelijk vraagstuk (Van Thiel, 2021). Er is gekozen voor de gemeente Amersfoort omdat deze gemeente, als centrumgemeente, vooruitstrevend is in de implementatie van de Hervormingsagenda. De gemeente heeft reeds plannen opgesteld om de Hervormingsagenda te implementeren. Dit bood de mogelijkheid om te onderzoeken welke probleempercepties netwerkactoren hebben over de implementatie van de Hervormingsagenda en welke sturing zij nodig hebben. De maatschappelijke bijdrage die de onderzoeker in dit onderzoek heeft willen leveren, is een succesvolle implementatie en uitvoering bevorderen van de Hervormingsagenda. Casestudieonderzoek maakte het mogelijk een holistisch beeld te krijgen van de probleempercepties op de Hervormingsagenda en hoe deze de sturingsrelatie tussen netwerkactoren en gemeenten beïnvloeden (Van Thiel, 2021). Holistisch onderzoek betekent dat er rekening is gehouden met meerdere aspecten en contextuele factoren die van invloed kunnen zijn op het fenomeen dat wordt onderzocht (Baxter & Jack, 2008).

3.2 Casusselectie

De respondenten betroffen netwerkactoren in het jeugdnetwerk van de gemeente Amersfoort. De netwerkactoren die worden benoemd in de Hervormingsagenda zijn: de gemeente zelf, jeugd/wijkteams, welzijnsinstellingen, de gezondheidszorg en het onderwijs. In dit onderzoek is van ieder type actor tenminste één respondent gesproken in gemeente Amersfoort. De resultaten van de actoren uit Amersfoort zijn vergeleken met die van vergelijkbare actoren in andere delen van het land.

Door de diversiteit aan netwerkactoren in het jeugdnetwerk kon de oorzaak-gevolgrelatie directer worden vastgesteld en konden zowel succesfactoren als risicofactoren van sturingsrelaties worden geïdentificeerd (Van Thiel, 2019). Bij de jeugdhulpaanbieders is gekozen om interviews af te nemen met medewerkers die een strategische functie binnen de organisatie bekleeden. Volgens Draft en Weick (1984) vormen zij het betekenis gevende systeem van de organisatie en formuleren zij het organisatorische beeld naar de omgeving. Dit doen zij door de beelden van leden van de organisaties samen te voegen (Draft & Weick, 1984).

De respondenten uit het jeugdnetwerk binnen gemeente Amersfoort zijn geselecteerd door middel van een *snowball sample*. Dit houdt in dat respondenten zijn geselecteerd op basis van andere onderzoekseenheden (Van Thiel, 2021). De netwerkactoren zijn geselecteerd op basis van de resultaten van eerdere interviews, maar dienden wel binnen één van de categorieën te vallen van netwerkactoren die hierboven zijn benoemd.

3.3 Dataverzamelingmethoden

In dit onderzoek zijn meervoudige dataverzamelingmethoden toegepast. Allereerst is deskresearch toegepast om de variabelen 'probleempercepties' en 'sturingsrollen' te beschrijven en te operationaliseren. Deze operationalisatie is te vinden in bijlage 1. Het theoretisch kader is gevormd aan de hand van het literatuuroverzicht uit het vorige hoofdstuk (Van Thiel, 2021). Hierbij zijn betrouwbare wetenschappelijke bronnen geraadpleegd, zoals Klijn en Koppenjan (2016), Nederhand et al. (2018), Van der Steen et al. (2014), en Rein en Schön (1993).

Naast de literatuurstudie zijn semigestructureerde interviews afgenomen bij diverse deelnemers van het jeugdnetwerk binnen én buiten gemeente Amersfoort. Deze methodologische triangulatie draagt bij aan de betrouwbaarheid en validiteit van de resultaten (Van Thiel, 2021). Hieronder worden de karakteristieken per respondent weergegeven.

Tabel 1

Spreiding respondenten

Respondent	Karakteristieken
1	Gemeenteraadslid Amersfoort – Woordvoerder Sociaal Domein
2	Beleidsmedewerker Jeugd gemeente Nijkerk
3	Beleidsmedewerker Jeugd HLTsamen
4	Directielid/ strategisch adviseur Sociale Wijkteams Amersfoort
5	Ontwikkelaar Jeugd & Onderwijs WIJeindhoven
6	Programmamanager Amersfoortse Brede Combinatie (welzijnsinstelling/ onderwijs Amersfoort)
7	Eindverantwoordelijk manager Indebuurt033 (welzijnsinstelling Amersfoort)
8	Manager Sociaal werk MeerWaarde (welzijnsinstelling Haarlemmermeer)
9	Medewerker onderwijsinstelling Amersfoort
10	Medewerker onderwijsinstelling Voorhout
11	Huisarts gemeente Amersfoort
12	Praktijkondersteuner Jeugd Amersfoort
13	Huisarts gemeente Werkendam
14	Huisarts gemeente Albrandswaard
15	Strategisch adviseur Sociaal Domein (n = 4)

3.4 Analyse

De interviews zijn, nadat er toestemming is verkregen van de respondenten, opgenomen en vervolgens getranscribeerd. Als extra controle zijn de transcripten voorgelegd aan de respondenten om mogelijke fouten te identificeren en te corrigeren. De gecontroleerde transcripten zijn geüpload naar het codeerprogramma Atlas TI. De transcripten zijn grondig geanalyseerd en aan specifieke fragmenten zijn codes toegewezen. Deze codes diende om beknopt de inhoud van de kwalitatieve data-eenheden weer te geven (Van Thiel, 2021, p. 172). De codes omvatten meningen, gedragingen, motieven en percepties (Van Thiel, 2021, p. 173). Er is een gedetailleerd codeboek samengesteld waarin alle mogelijke codes en hun betekenissen zijn beschreven. De analyse concentreert zich op een selectief aantal codes (Van Thiel, 2021). Het codeboek is als bijlage toegevoegd aan dit onderzoek.

3.5 Betrouwbaarheid en validiteit

3.5.1 Interne Validiteit

De interne validiteit houdt in hoeverre dit onderzoek daadwerkelijk meet wat het beoogt te meten (Van Thiel, 2021). Om de interne validiteit te waarborgen, zijn de conceptualisaties van probleempercepties van netwerkactoren in het jeugdnetwerk en de mogelijke sturingsrollen die lokale overheden kunnen aannemen, afgeleid uit de literatuur. Deze definities zijn vervolgens gebruikt als analysekader en vormden de basis voor de operationalisatie. De topiclijsten en interviewvragen zijn gebaseerd op de operationalisatie van de variabelen uit het theoretisch kader (Van Thiel, 2021). In dit onderzoek wordt de interne validiteit verder gewaarborgd door gebruik te maken van een vaste topiclijst. Deze lijst stelt de hoofdlijnen van elk interview vast, zodat er consistent wordt gemeten wat gemeten dient te worden (Van Thiel, 2021).

3.5.2 Externe Validiteit

De externe validiteit betreft de generaliseerbaarheid van het onderzoek (Van Thiel, 2021). De onderzoeker signaleerde twee mogelijke risico's voor de externe validiteit. Ten eerste vormt de *snowball sample* een risico voor de validiteit. Philipsen en Vernooij-Dassen (2004) stellen dat het moeilijk is te bepalen in hoeverre de selectie van respondenten de onderzoeksgroep daadwerkelijk representeert. Dit wordt ondervangen door eerst vast te stellen welke netwerkactoren in het jeugdnetwerk relevant zijn en vervolgens bij de selectie van respondenten rekening te houden met een representatieve groep netwerkactoren. Voorafgaand aan de interviews is ten behoeve van de validiteit getoetst of de respondenten ervaring hebben met sturingsrollen en de inhoud van de Hervormingsagenda. Dit vergroot de kans dat verschillende probleempercepties van netwerkactoren worden belicht. Ten tweede kan de externe validiteit worden bedreigd door mogelijke inconsistenties in probleempercepties van respondenten. Zoals eerder genoemd, formuleren strategische managers het organisatorische beeld en daarmee ook de probleempercepties (Draft & Weick, 1984). Wanneer de samenstelling van leden verandert of wanneer de strategisch manager goed zicht heeft op de probleempercepties van leden, kan het organisatorische beeld veranderen.

een breder perspectief naar dit vraagstuk. Deze maatregelen vergrootte de generaliseerbaarheid van dit onderzoek omdat de gevonden patronen en resultaten niet beperkt blijven tot een enkele geografische of demografische context. Ook hebben deze maatregelen de contextafhankelijkheid van de resultaten zo veel mogelijk geminimaliseerd.

3.5.3 Betrouwbaarheid

Zoals eerder benoemd, zijn de interviews uitgevoerd volgens de semi-gestructureerde interviewtechniek om de betrouwbaarheid te waarborgen (Baarda et al., 2009). Bij semi-gestructureerde interviews voerde de interviewer individuele gesprekken met één respondent tegelijk, waarbij zowel open als gesloten vragen werden gesteld (Adams, 2015). De interviewer stelde vooraf thema's vast in een topiclijst, maar had hierbij enige vrijheid en flexibiliteit. Gedurende het gesprek konden de interviewvragen worden aangepast, waardoor vervolgvragen gesteld konden worden en bepaalde perspectieven verder uitgediept konden worden. Dit bood de mogelijkheid om de persoonlijke ervaringen en motivaties van de respondenten beter te begrijpen (Babbie, 2013, p. 346).

Door variatie in gesprekken konden de semi-gestructureerde interviews een gevaar vormen voor de betrouwbaarheid (Van Thiel, 2021). Daarom werden de interviewvragen nauw verbonden met het theoretisch kader en de operationalisatie. Antwoorden werden vastgelegd met een woordelijke samenvatting, waardoor het onderzoek controleerbaar bleef. Cruciaal was dat de onderzoeker zich bewust was van haar eigen subjectiviteit en de mogelijke invloed hiervan op het onderzoek. Dit bewustzijn hielp bij het waarborgen van de interne validiteit.

3.6 Privacy

In dit onderzoek is de privacy gewaarborgd door respondenten een privacyverklaring te laten ondertekenen. Voorafgaand is aan de respondenten verteld dat de interviews anoniem zijn en alleen de onderzoeker en begeleider toegang hebben tot de verzamelde gegevens. Persoonsgegevens zijn alleen bij hen bekend en zijn na afloop van het onderzoek verwijderd.

4. Resultaten en analyse

4.1. Netwerkpartners in het jeugdnetwerk

In de Hervormingsagenda is speciale aandacht voor onderwijs, welzijn, wijkteams en gezondheidszorg. De Hervormingsagenda streeft naar een grotere rol van deze sectoren in voornamelijk de signalering en preventie van jeugdproblematiek en samenwerking met de jeugdhulp (Rijksoverheid, 2023). In de onderstaande tabel zijn de rollen en verantwoordelijkheden per netwerkactor opgesomd. Vervolgens is beschreven in welke maten netwerkactoren zich herkennen in deze rollen en verantwoordelijkheden. De resultaten tonen aan dat de netwerkactoren zich herkennen in de rollen, taken en verantwoordelijkheden, maar dat dit in de praktijk niet altijd uitvoerbaar is.

Tabel 2

Rollen en verantwoordelijkheden netwerkactoren

Netwerkactor	Rol en verantwoordelijkheden	Erkenning van rol
Gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidsontwikkeling • Inkoop en financiering • Coördinatie samenwerking tussen partijen • Monitoring en evaluatie voortgang • Stimuleren van burgerparticipatie 	Gemeenten erkennen deze rollen en streven naar actieve betrokkenheid van burgers, inclusief jeugdigen en gezinnen.
Sociale wijkteams	<ul style="list-style-type: none"> • Toegangspoort tot hulpverlening • Laagdrempelig aanspreekpunt • Verwijzingen naar juiste instanties • Integrale ondersteuning • Vroegsignalering • Preventie • Stimuleren participatie en inspraak van burgers 	Sociale wijkteams erkennen deze rol.
Welzijnsinstellingen	<ul style="list-style-type: none"> • Preventieve ondersteuning • Versterking sociale omgeving • Samenwerking met andere instanties • Coördinatie samenwerking • Professionalisering jeugdzorg 	Welzijnsorganisaties erkennen deze rol maar ervaren knelpunten in de uitvoering.
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Vroegsignalering • Maatwerkondersteuning • Ouderbetrokkenheid • Professionalisering van medewerkers 	Onderwijs erkent deze verantwoordelijkheden. Praktische uitvoering blijft een uitdaging.
Gezondheidszorg	<ul style="list-style-type: none"> • Integrale zorg voor jeugdigen • Samenwerking met jeugdhulp, onderwijs en welzijn • Preventie • Vroegsignalering • Geïntegreerde zorg door samenwerking • Verbeteren toegankelijkheid en kwaliteit zorgprocessen 	De gezondheidszorg erkent deze rol maar ervaart knelpunten in de uitvoering.

4.2. Probleempercepties en sturingsbehoeften

Netwerkfactoren uit gemeente Amersfoort en gemeenten elders voorzien verschillende knelpunten in de implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda. Deze knelpunten zorgen voor problemen op het gebied van praktische haalbaarheid, samenwerking, efficiënte processen en autonomie van zorgpartners en geven aanleiding tot sturingsbehoeften. De beoogde sturingsrol van gemeenten richt zich voornamelijk op het opzetten en faciliteren van samenwerking, en het stellen van kaders en spelregels in de implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda. In deze paragraaf worden de probleempercepties van het jeugdnetwerk en de gewenste sturingsrelatie per netwerkpartner uiteengezet. Dit staat ook wel bekend als ‘resultaten’.

Per netwerkpartner volgt een figuur waarin de veronderstelde relaties worden getoetst. In de figuren wordt door middel van gekleurde pijlen aangeduid tot welke sturingsbehoeften de probleempercepties volgens netwerkfactoren leiden. De betekenis van de gekleurde pijlen is het volgende:

- *Rode pijl*: Deze probleemperceptie leidt niet tot deze sturingsbehoefte.
- *Groene pijl*: Deze probleemperceptie leidt tot deze sturingsbehoefte.
- *Oranje pijl*: Deze probleemperceptie leidt tot deze sturingsbehoefte, maar er bestaan afwijkende wensen over de invulling van deze sturingsvorm.
- *Grijze pijl*: Deze probleemperceptie is niet gemeten, dus er kan niet bevestigd worden dat deze probleemperceptie tot een sturingsbehoefte leidt.

In paragraaf 4.3 worden deze resultaten getoetst aan de in deze scriptie veronderstelde hypothesen op basis van het theoretisch kader, ook wel bekend als de ‘analyse’.

4.2.1 Gemeente Amersfoort, Nijkerk en HLTsamen

De gemeente Amersfoort is gestart met de implementatie van de Hervormingsagenda, waaronder de overgang naar een overkoepelende integrale jeugdhulpaanbieder per 1 januari 2024. Tijdens de implementatie zijn meerdere knelpunten gesignaleerd. Ten eerste is de Hervormingsagenda volgens de respondent uit de gemeente Amersfoort niet concreet genoeg gedefinieerd. De gemeente weet niet altijd wanneer zij aan de doelstellingen heeft voldaan of hoe deze doelstellingen meetbaar kunnen worden gemaakt. Dit bemoeilijkt de communicatie naar netwerkfactoren en maakt het lastig om duidelijke verwachtingen te scheppen. Vooral de nadruk op preventieve jeugdhulp veroorzaakt problemen, aangezien de effecten van preventieve interventies vaak pas op lange termijn zichtbaar worden en moeilijk meetbaar zijn. Het gebrek aan spelregels en kaders vanuit het Rijk duidt op een gebrek aan rechtmatigheid.

“Ik denk dat als netwerkactoren het niet eens zijn over een doel, of ieder andere doelen nastreven, je in een hele ingewikkelde situatie komt. Het gezamenlijk onderschrijven van doelen is belangrijk” (Gemeenteraadslid Amersfoort).

Daarnaast is de samenwerking tussen netwerkactoren volgens respondent uit de gemeente Amersfoort onvoldoende. Er is te weinig laagdrempelig contact en iedere partner heeft eigen belangen en werkwijzen die beter op elkaar afgestemd moeten worden. Het is moeilijk voor partners om zelf een gezamenlijke visie te creëren door het ontbreken van een overkoepelend beeld. Dit leidt tot onduidelijkheid over welke jeugdigen recht hebben op jeugdhulp, ook wel de reikwijdte genoemd. De gemeente moet hier duidelijke keuzes maken. Hoge werkdruk bij netwerkactoren belemmert hen om visies en werkwijzen op elkaar af te stemmen, en niet alle partners staan even open voor samenwerking. Volgens de respondent uit gemeente Amersfoort verloopt bijvoorbeeld het opzetten van samenwerkingen met huisartsen moeizaam. De perceptie van de respondent dat er onvoldoende samenwerking plaatsvindt, duidt op onderkenning van onderlinge afhankelijkheid.

“Ik noem wel eens: we zouden letterlijk de wanden tussen die netwerkactoren weg moeten halen, zodat zij een beeld krijgen van de gehele ruimte” (Gemeenteraadslid Amersfoort).

Ook belemmert de marktwerking in het zorglandschap, volgens respondenten uit de gemeente Amersfoort en andere gemeenten, de samenwerking en uitvoering van de Hervormingsagenda. Financiële belangen zorgen ervoor dat netwerkactoren zichzelf een grotere rol toekennen dan ze daadwerkelijk hebben, wat leidt tot inefficiënties en hogere kosten voor de gemeente doordat dubbel werk wordt verricht. Andere gemeenten signaleren dat bezuinigingen vaak tot meer kosten leiden. De Hervormingsagenda streeft naar afkadering van de jeugdhulp, wat de hulpvragen in andere sectoren verhoogt en zo de capaciteit daar onder druk zet. Dit brengt de praktische uitvoerbaarheid van de Hervormingsagenda in gevaar, maar lost vooral het begrotingstekort bij gemeenten niet op. Gemeenten elders ervaren ook dat de samenwerking tussen netwerkactoren onvoldoende is, mede door het ontbreken van gezamenlijke doelstellingen, financiële belangen en verschillende werkwijzen. Daarnaast verschilt de deskundigheid van het personeel van de netwerkactoren, wat de uitvoerbaarheid van de Hervormingsagenda bemoeilijkt. Het ontbreken van gezamenlijke doelstellingen en verschil in belangen, werkwijzen en deskundigheid onder netwerkactoren, duidt op een onbeheersbare en inefficiënte implementatie.

Sturingsmogelijkheden

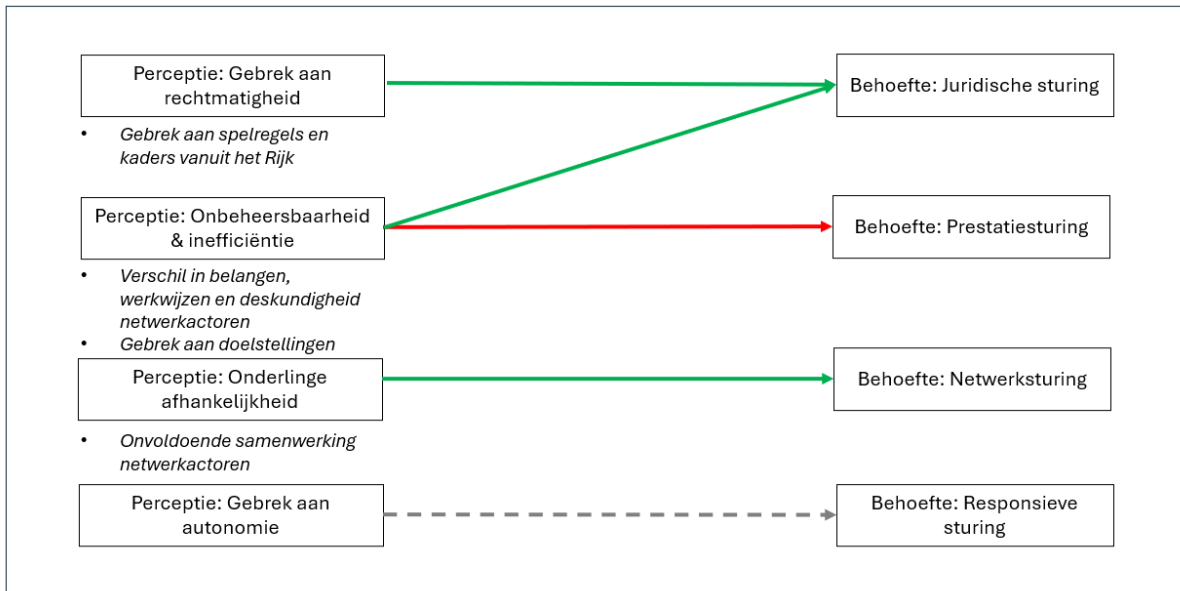
De gemeente Amersfoort heeft diverse manieren geïdentificeerd om sturing te geven aan netwerkactoren bij de implementatie van de Hervormingsagenda. Een van de belangrijkste aspecten is flexibiliteit in de sturing. Dit betekent dat er continu geëvalueerd wordt en aanpassingen gemaakt worden waar nodig.

Door gebrek aan spelregels en kaders vanuit het Rijk is er behoefte aan een juridisch sturende gemeente die binnen de beschikbare reikwijdte de gewenste richting bepaalt. Tevens is juridische sturing gewenst bij het wegnemen van inefficiëntie en onbeheersbaarheid. Het leidt tot gezamenlijke doelstellingen. Duidelijke regie is nodig om beslissingen door te voeren en te zorgen voor een eenduidige aanpak, zonder altijd compromissen te sluiten met netwerkactoren. Dit moet ook perverse prikkels, zoals financiële belangen bij netwerkactoren, ondermijnen. Respondenten noemde geen indicatoren van prestatie­sturing als oplossing voor inefficiëntie en onbeheersbaarheid.

Echter, benadrukt de gemeente dat kennis en expertise van netwerkactoren essentieel is voor een succesvolle implementatie van de Hervormingsagenda. Een juridische sturingsrelatie, brengt de onderlinge relatie met netwerkactoren potentieel in gevaar. De gemeente speelt een actieve rol in het bepalen van wat er van netwerkactoren verwacht wordt. Netwerksturing, waaronder het formaliseren van samenwerking door middel van procesafspraken, wordt daarom gezien als een oplossing voor het ontbreken van samenwerking tussen netwerkactoren. Door gedeelde inzichten en expertise te benutten, wil de gemeente de uitvoering structureren en verbeteren. Naast een juridische sturingsrelatie, wenst de gemeente dus ook een meer netwerkende sturingsrelatie.

Figuur 4

Identificatie probleem­percepties en gewenste sturingsrelatie onder gemeenten

4.2.2 Wijkteams Amersfoort en Eindhoven

De wijkteams in Amersfoort ondervinden verschillende problemen bij de implementatie van de Hervormingsagenda. Ten eerste voelen de teams zich overbelast door landelijke wetgeving die hen taken toewijst die volgens hen niet aansluiten bij de doelstellingen van de Hervormingsagenda. De wetgeving en het toezicht zijn niet afgestemd op de integrale aanpak die de wijkteams nastreven. Daarnaast wordt de uitvoering bemoeilijkt door verkokering binnen gemeenten en overheden, zoals ervaren door respondenten uit zowel Amersfoort als Eindhoven. Er wordt vastgehouden aan bestaande structuren. Terwijl het Rijk juist vraagt om een gezamenlijke visie, ontstaat deze verkokering door een behoefte aan controle bij wethouders en bestuurders. Dit verstoort de integrale hulpverlening van de wijkteams en zorgt ervoor dat samenwerking en gedeelde visies tussen jeugdhulpaanbieders ontbreken. Het gebrek aan haalbare doelstellingen en de uiteenlopende belangen en werkwijzen van netwerkactoren wijzen op een inefficiënte en onbeheersbare implementatie.

Daarnaast ontbreekt het volgens respondent uit de gemeente Amersfoort aan duidelijke richtlijnen vanuit de gemeente over zorgkeuzes en de reikwijdte van jeugdhulp. Dit veroorzaakt onduidelijkheid over welke jeugdigen welke hulp moeten krijgen. De vraag naar hulp neemt toe, maar de wijkteams hebben onvoldoende capaciteit om aan deze vraag te voldoen. Het ontbreken van deze spelregels en kaders duidt op een gebrek aan rechtmatigheid.

Samenwerking met huisartsen en onderwijs verloopt naar inziens van respondent uit de gemeente Amersfoort moeizaam vanwege uiteenlopende ideeën over passende zorg op casusniveau. Hoewel er een gezamenlijke visie is, verloopt de uitvoering stroef door verschillende opvattingen over zorg. De samenwerking binnen het jeugdnetwerk kan volgens de wijkteams efficiënter en effectiever. Er wordt te veel tijd besteed aan gesprekken zonder dat er vervolgstappen worden geformuleerd, en een gebrek aan tijd en capaciteit belemmert effectieve samenwerking. Het gebrek aan effectieve samenwerking duidt op onderkenning van onderlinge afhankelijkheid.

“Binnen het Rijk zie je dat verkokering leidt tot visieverschillen en visa versa. Tegelijkertijd vraagt het Rijk in de Hervormingsagenda om een gedeelde visie in het jeugdnetwerk. Dit schuurt enorm”
(manager wijkteams Eindhoven).

Sturingsbehoeften

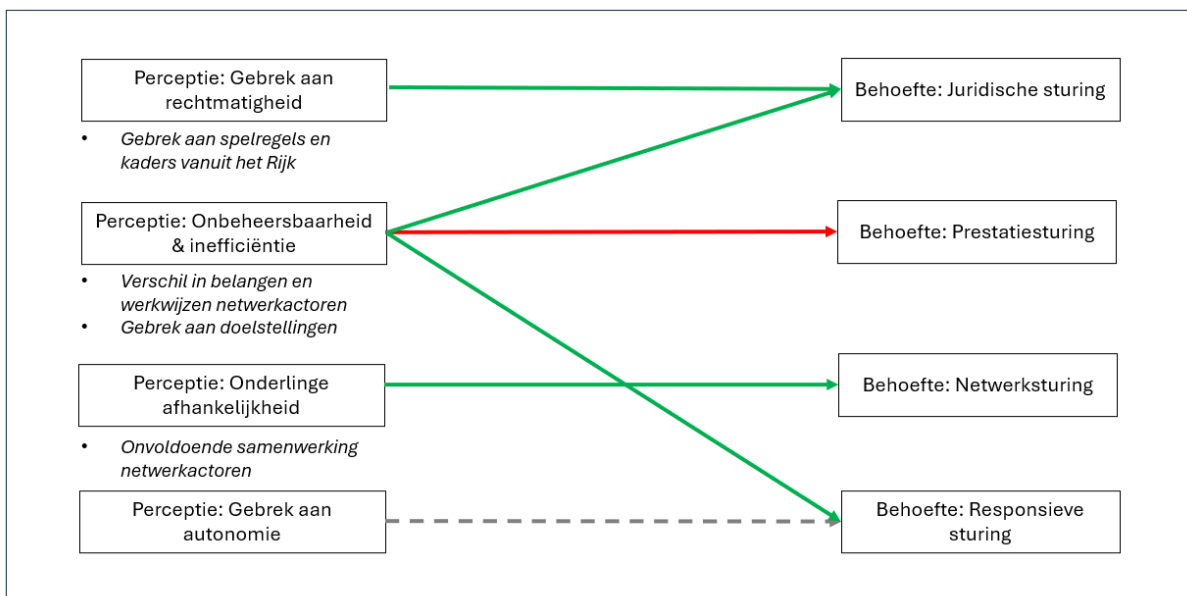
Amersfoortse wijkteams verlangen ten eerste een juridische sturingsrelatie. Gebrek aan spelregels en kaders vanuit het Rijk, verschil in belangen en werkwijzen tussen actoren en gebrek aan doelen, maakt dat wijkteams van de gemeente wensen dat zij de reikwijdte van de jeugdhulp bepaalt, de benodigde jeugdhulp definieert en gezamenlijke doelen concretiseert.

Ten tweede wensen Amersfoortse wijkteams een netwerkende sturingsrelatie waarbij de gemeente afspraken met en tussen netwerkactoren formaliseert. Dit is volgens wijkteams cruciaal om de samenwerking te bevorderen en de Hervormingsagenda effectiever te implementeren. Tevens wensen wijkteams dat de gemeente de samenwerking actief opzoekt en hen continu informeert over bestuurlijke en tactische ontwikkelingen. Dit stelt de wijkteams in staat om hun strategieën en plannen te delen, waardoor beide partijen op de hoogte zijn van elkaars activiteiten.

Ten derde willen wijkteams betrokken worden bij nieuwe ontwikkelingen in de jeugdhulp en de vrijheid hebben om nieuwe initiatieven te ontplooiën. Ze pleiten voor een sturingsrelatie waarin zij kunnen aangeven wat zij nodig hebben, gebaseerd op hun kennis en expertise. Naast juridische en netwerkende sturing, streven wijkteams naar responsieve sturing vanuit de gemeente.

Figuur 5

Identificatie probleempercepties en gewenste sturingsrelatie onder wijkteams

4.2.3 Welzijnsinstellingen

Welijnsinstellingen stellen dat het netwerk overvraagd wordt doordat er onvoldoende capaciteit en financiële middelen voor hen zijn om deze uit te breiden. Hierdoor kunnen netwerkactoren niet aan de verwachtingen voldoen die voortkomen uit de Hervormingsagenda. Er is weinig vertrouwen in de Hervormingsagenda omdat bezuinigingen eerder hebben geleid tot kostenstijgingen. Overvraging van het netwerk duidt op inefficiëntie en onbeheersbaarheid.

Welijnsinstellingen wijzen er ook op dat de gemeente terughoudend is in het nemen van preventieve maatregelen, ondanks dat de Hervormingsagenda dit benadrukt. Het meten van preventieve interventies is lastig vanwege de lange termijn waarop effecten zichtbaar worden. De bemoeilijkte

meetbaarheid van preventieve maatregelen duidt op inefficiëntie en onbeheersbaarheid.

Een ander knelpunt is de fragmentatie en het grote aantal jeugdhulpaanbieders. Deze verscheidenheid leidt tot een gebrek aan overzicht en beperkte kennis van het jeugdhulpnetwerk, wat resulteert in onvoldoende samenwerking en overlappende hulpverlening. Dit leidt tot een inefficiënte inzet van middelen en een lagere kwaliteit van zorg. Daarnaast zorgen tijdsdruk en een gebrek aan bereidheid tot compromissen voor extra obstakels in de samenwerking tussen netwerkactoren. Beperkte kennis van het jeugdhulpnetwerk, onvoldoende samenwerking en gebrek aan compromissen duidt op onderkenning van onderlinge afhankelijkheid.

De samenwerking met huisartsen verloopt volgens respondent uit de gemeente Amersfoort moeizaam vanwege grote verschillen in organisatie en werkwijze vergeleken met andere netwerkactoren. Gemeente Amersfoort stuurt niet actief genoeg aan op deze samenwerkingen en verplicht huisartsen niet om met andere jeugdhulpaanbieders samen te werken. Ook de samenwerking tussen welzijnsinstellingen en jeugdhulpaanbieders verloopt moeizaam door verschillende communicatiestijlen en een gebrek aan erkenning van het welzijnswerk door jeugdhulpaanbieders. Het ontbreken van deze gezamenlijke visies, werkwijzen en samenwerking, duidt op onderkenning van onderlinge afhankelijkheid.

Daarnaast zijn volgens welzijnsinstellingen de doelen, spelregels en kaders van de Hervormingsagenda onvoldoende geformuleerd. Het is voor hen niet helder wanneer zij voldoende inspanningen hebben geleverd om de agenda succesvol te implementeren. Dit gebrek aan transparantie kan ervoor zorgen dat zorgaanbieders zich overvraagd voelen. Gebrek aan kaders en transparantie duidt op gebrek aan rechtmatigheid.

Tot slot hebben de financiële belangen van jeugdhulpaanbieders een negatieve invloed op de kwaliteit van zorg, doordat kostenbesparing vaak prioriteit heeft boven het leveren van optimale zorg. Dit resulteert in verhoogde bureaucratie waarbij gemeenten veel afspraken moeten maken over procedures, governance, bedrijfsvoering en verantwoording. Deze bureaucratische processen bemoeilijken de facilitering van innovatieve ideeën van zorgaanbieders en welzijnsinstellingen, wat zowel voor gemeenten als zorgaanbieders tijdrovend en kostbaar is en de autonomie van zorgaanbieders aantast. Hoge mate van bureaucratie duidt op gebrek aan autonomie.

"Je kan als zorgaanbieder nog zo autonoom zijn, maar je zit zo vast in financiële stramien, dat voordat je voor iets nieuws geld krijgt, je bergen moet verzetten" (manager welzijnsinstelling Amersfoort).

Sturingsbehoeften

Welzijnsinstellingen in Amersfoort wensen dat de gemeente regie neemt bij het opzetten van samenwerkingen door formele opdrachten te geven en randvoorwaarden te scheppen. Dit omvat het bepalen van de frequentie en onderwerpen van gesprekken, waardoor de gemeente de belangrijkste sturende factor binnen het netwerk blijft. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat deze eisen worden

gewaarborgd en moeten de samenwerkingen organiseren en opzetten. Door formele opdrachten aan het netwerk te geven, kan volgens respondent uit de gemeente Amersfoort structuur en duidelijkheid in de verwachtingen worden geboden. Deze juridische en netwerkende sturingsrelatie moet zorgen voor effectievere en efficiëntere samenwerking.

“De gemeente moet ervoor zorgen dat de opdrachten die ze geven, met elkaar verbonden zijn, zodat het jeugdhulpnetwerk met elkaar verworven is. Zij weten immers wel poppetje waar zit” (manager welzijnsinstelling Amersfoort).

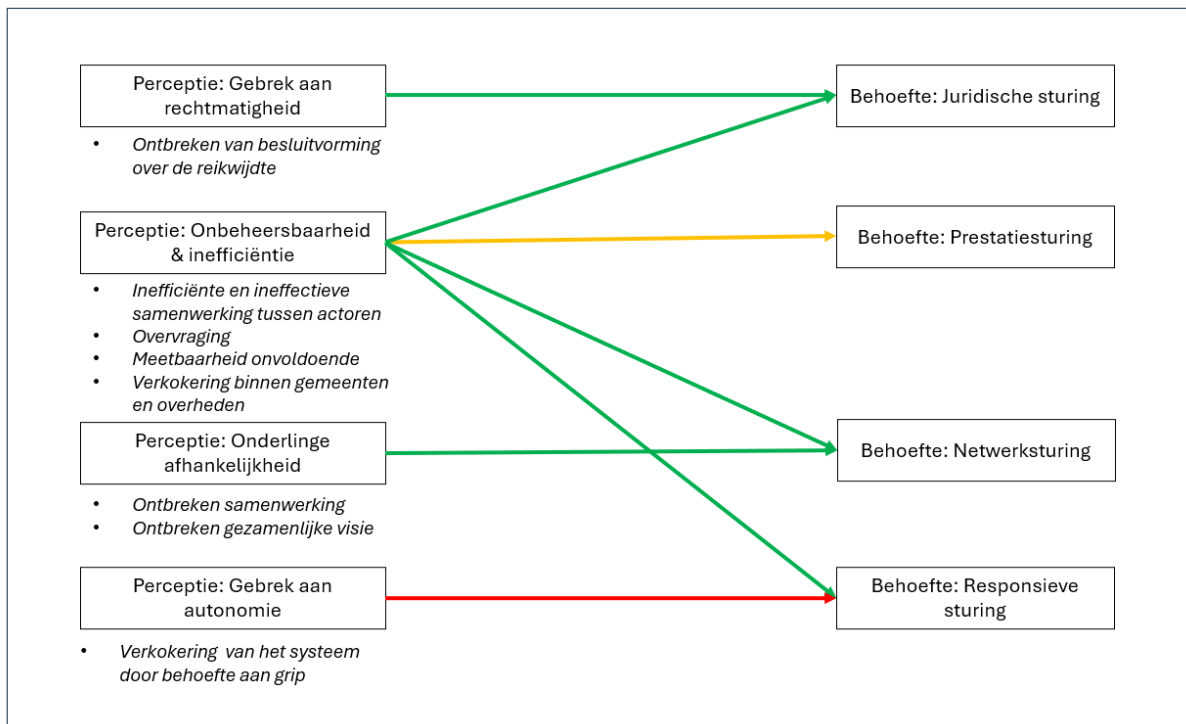
Daarnaast noemt de respondent uit gemeente Amersfoort dat gemeenten middels netwerksturing moeten inzetten op gezamenlijke doelformulering met netwerkactoren. Het is belangrijk dat betrokkenen openstaan voor elkaars ideeën en nieuwsgierig zijn naar elkaars perspectieven. Dit versterkt de onderlinge kennis van het jeugdnetwerk. Rekening houdend met verschillende organisatiebelangen wordt het formuleren van gezamenlijke doelstellingen eenvoudiger en leidt het tot snellere en effectievere resultaten, inclusief creatieve oplossingen. Gemeenten moeten ook duidelijke kwaliteitseisen stellen aan de samenwerking tussen netwerkactoren.

Ook wordt door welzijnsinstellingen netwerksturing in combinatie met juridische sturing genoemd in besluitvorming over de reikwijdte. Gemeenten dienen jeugdhulpaanbieder te betrekken in besluitvorming en hun visie mee te nemen. Dit draagt bij aan het behalen van de doelstellingen van de Hervormingsagenda en zorgt voor transparantie en zekerheid richting jeugdhulpaanbieders. Uiteindelijk moet de gemeente concrete keuzes maken en deze communiceren met het jeugdhulpnetwerk.

Tot slot leidt inefficiëntie en onbeheersbaarheid tot behoefte aan responsieve sturing. Welzijnsinstellingen noemen dat doelen meetbaar gemaakt moeten worden vanuit het perspectief van de jeugdigen, en wensen hier een autonoom in te zijn. De centrale vraag moet zijn: Zijn de doelen van de jeugdigen behaald? Gemeenten moeten erkennen dat de effecten van preventie indirect meetbaar zijn. Gemeenten stellen hierbij gekwalificeerde meetinstrumenten ondergeschikt aan de doelen van welzijnsinstellingen. Hierdoor kunnen de effecten van preventie beter worden gepresenteerd.

Figuur 6

Identificatie probleempercepties en gewenste sturingsrelatie onder welzijnsinstellingen

4.2.4 Onderwijs Amersfoort en Voorhout

Respondenten uit het onderwijs in Amersfoort geven aan dat de verantwoordelijkheden van de Hervormingsagenda niet altijd duidelijk belegd en uitvoerbaar zijn. Ze vragen zich af hoever zij moeten gaan in het aanbieden van preventieve hulp. Onduidelijkheid over spelregels, kaders en reikwijdte duidt op gebrek aan rechtmatigheid.

Respondenten duiden ook onderlinge afhankelijkheid aan als probleemperceptie. Het is vaak lastig om samenwerking met ouders en gezinnen op te zetten. Verzorgers zijn vaak een groot onderdeel van jeugdproblematiek, maar samenwerking is niet altijd mogelijk omdat ouders niet bereid zijn om in gesprek te gaan of omdat de situatie van de ouders te problematisch is. Privacywetgeving maakt het daarnaast complex om hulpverlening voor het gehele gezin in te schakelen.

“Problemen bij kinderen zijn vaak het gevolg van problemen bij ouders. Het is lastig om problemen aan te kaarten bij de oorzaak van het probleem” (medewerker onderwijsinstelling Amersfoort).

Daarnaast is volgens respondenten uit beiden gemeenten de moeizame samenwerking met de wijkteams een knelpunt. Respondenten geven aan dat er weinig wederzijdse communicatie is en dat doorverwijzing wordt bemoeilijkt door lange wachtlijsten en ongeschikte expertise bij de wijkteams. Hoewel doorverwijzing van het onderwijs naar het wijkteam plaatsvindt, ontbreekt de terugkoppeling naar het

onderwijs. Hierdoor is het onduidelijk wat er met de zorgvraag van de jeugdigen gebeurt en welke rol het onderwijs kan vervullen. Dit gebrek aan terugkoppeling komt volgens de respondenten door capaciteitstekorten bij de wijkteams, die vaak een te lage vorm van zorg inzetten. Volgens respondenten werkt het, rekening houdend met administratieve lasten, beter om direct met jeugdzorgaanbieders samen te werken, zodat sneller geschikte ondersteuning kan worden geboden. Hiermee duiden respondenten ook een onbeheersbare en inefficiënte implementatie en een gebrek aan autonomie.

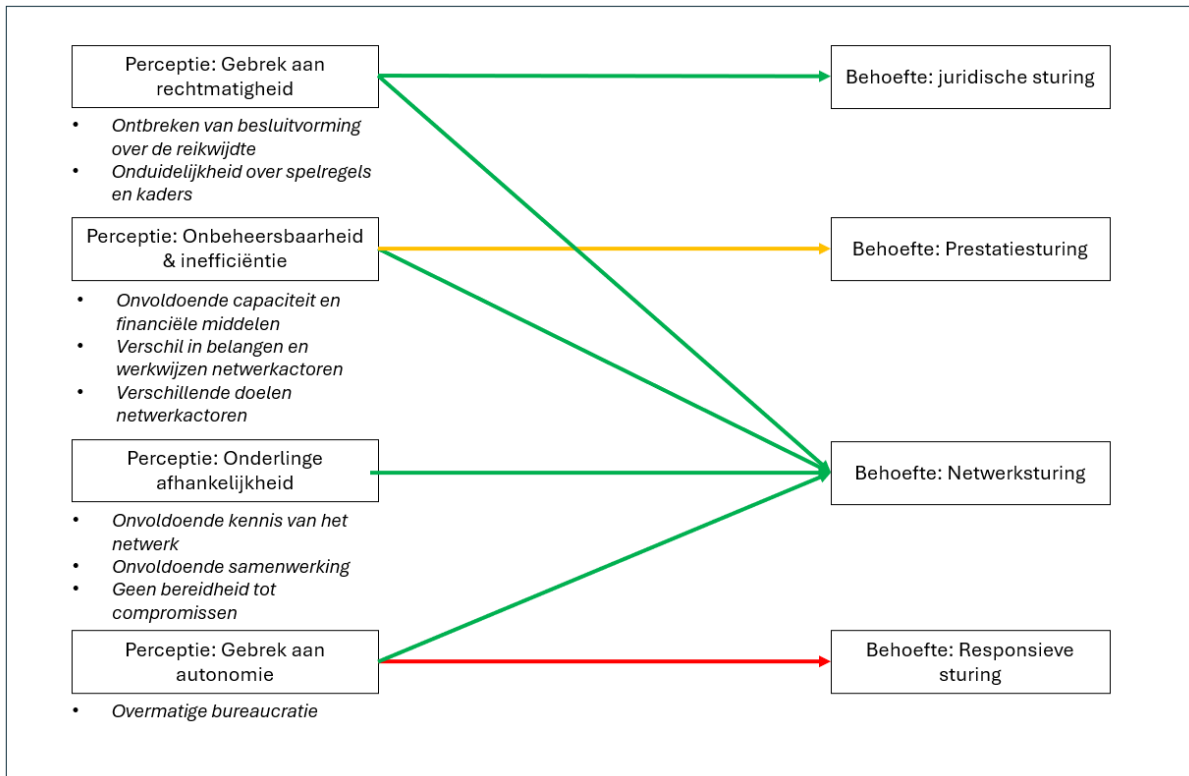
*“Het contact tussen het onderwijs en de wijkteams verloopt stroef, je merkt dat wij elkaar niet opzoeken. Mijn grootste frustratie is dat wij geen enkele terugkoppeling krijgen vanuit de wijkteams”
(medewerker onderwijsinstelling Amersfoort).*

Sturingsbehoeften

Onderwijzers in Amersfoort en andere gemeenten stellen dat gemeenten, middels juridische sturing duidelijkheid moeten scheppen over de reikwijdte van ondersteuning in het onderwijs en de organisatie van samenwerking. Met netwerksturing kan de samenwerking tussen het onderwijs en wijkteams worden verbeterd. Gemeenten organiseren vaste overleggen en formaliseren afspraken over terugkoppeling van informatie door wijkteams naar het onderwijs. Hierdoor spelen gemeenten een faciliterende rol voor samenwerking en dragen zij bij aan een beheersbare en efficiënte implementatie van de Hervormingsagenda.

Figuur 7

Identificatie probleempercepties en gewenste sturingsrelatie onder onderwijsinstellingen

4.2.5 Gezondheidszorg Amersfoort, Werkendam en Albrandswaard

Amersfoortse huisartsen en praktijkondersteuners jeugd signaleren met name knelpunten in de samenwerking met wijkteams. De huidige samenwerking is minimaal en er vindt geen terugkoppeling van informatie plaats, waardoor huisartsen geen zicht hebben op het vervolgtraject van hun patiënten. Volgens huisartsen is er sprake van inefficiëntie en onbeheersbaarheid door lange wachttijden en omslachtige procedures bij wijkteams, wat de samenwerking belemmerd. Huisartsen geven aan dat directe doorverwijzing naar losse zorgaanbieders efficiënter is. De tussenkomst van wijkteams vertraagt het jeugdhulptraject en de hulp die wordt ingezet is vaak van te laag niveau. Daarnaast ontbreekt het huisartsen aan kennis over het complexe en verkokerde jeugdnetwerk, wat het moeilijk maakt om jeugdigen naar de juiste zorg te verwijzen. Gebrek aan kennis van het netwerk duidt op onderkenning van onderlinge afhankelijkheid.

Een huisarts uit de gemeente Albrandswaard bevestigt dat de tussenkomst van wijkteams de jeugdhulp vertraagt door personeelstekorten en reorganisaties. Dit maakt dat deze huisarts de samenwerking met wijkteams vermijdt. Anderzijds deelt een huisarts uit de gemeente Werkendam positieve ervaringen met jeugdconsulenten die in de huisartsenpraktijk werken. Deze consulenten, die

goed kennis van het jeugdnetwerk hebben, zorgen voor efficiënte doorverwijzingen en voorkomen dat jeugdigen te snel een medische indicatie krijgen, wat past bij de doelen van de Hervormingsagenda.

“Wij hebben de jeugdconsulenten in huis, hiermee waken we voor het te snel ‘medisch’ maken van hulpvragen, wat ook onderdeel is van de Hervormingsagenda” (huisarts gemeente Werkendam).

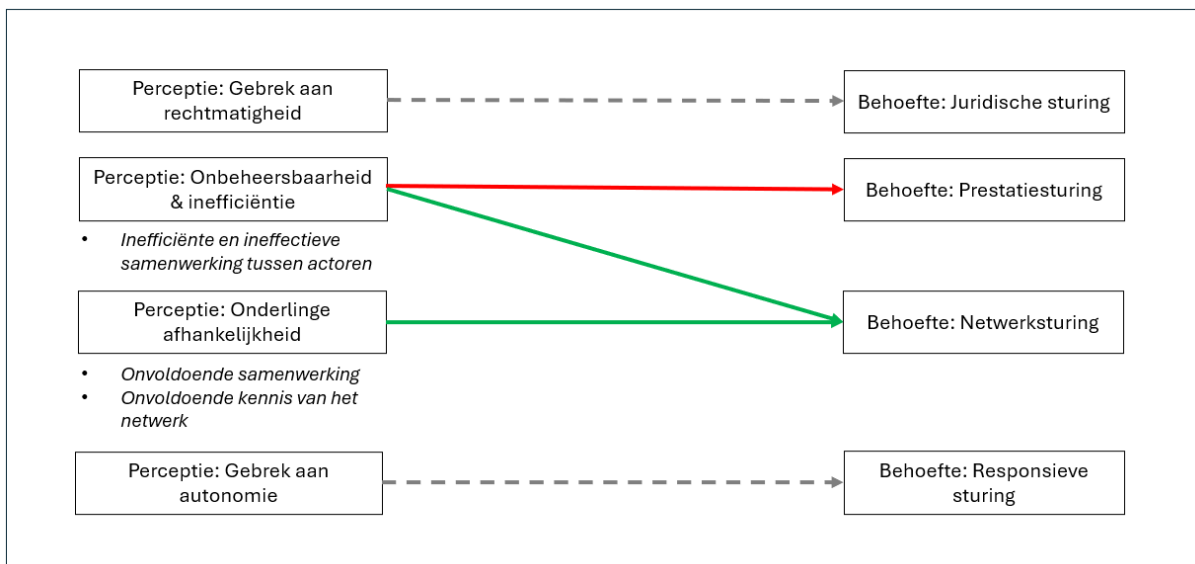
Sturingsbehoeften

Huisartsen geven, net als onderwijzers, aan dat zij behoefte hebben aan netwerksturing waarbij de gemeente een bemiddelende rol inneemt tussen hen en de wijkteams. Hierbij formaliseren en faciliteren zij samenwerking door vaste overlegtafels op te zetten waar terugkoppelingen tussen wijkteams en huisartsen plaatsvinden. Huisartsen hebben behoefte aan een gemeente die het gezamenlijke gesprek op meta-niveau opzet. Dit bevordert de kennisdeling en maakt het mogelijk om gezamenlijk te bepalen welke zorg passend is bij jeugdproblematiek. Dit leidt tot een effectievere implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda.

“Het zou mooi zijn als de gemeente kan ondersteunen bij de samenwerking met de wijkteams. Ik heb voornamelijk behoefte aan een gemeente die het gezamenlijke gesprek op meta niveau opzet” (praktijkondersteuner Jeugd gemeente Amersfoort).

Figuur 8

Identificatie probleempercepties en gewenste sturingsrelatie onder de gezondheidszorg.

4.2.6 Strategisch adviseurs Sociaal Domein

Adviseurs onderkennen onderlinge afhankelijkheid als probleemperceptie. Het gebrek aan gedeelde doelstellingen tussen netwerkactoren is een van de grootste obstakels in de implementatie van de Hervormingsagenda. Hoewel er intenties zijn om samen te werken, luisteren partijen volgens respondenten weinig naar elkaar en richten zij zich voornamelijk op hun eigen organisatie. Netwerkactoren tonen vaak niet genoeg doorzettingsvermogen om actieve samenwerkingen op te zetten en kijken naar gemeenten om dit voor hen te financieren en faciliteren. Ook ontbreekt volgens adviseurs een gedeelde regionale visie. Hierdoor zijn hoofdonderwerpen van de Hervormingsagenda moeilijk uitvoerbaar. Gemeenten werken samen met netwerkactoren die ook in andere gemeenten opereren, wat gezamenlijke doelformulering complex maakt. Adviseurs noemen dat netwerkactoren moeten meedenken over de leidende principes die in specifieke gemeenten moeten worden uitgevoerd. Gemeenten zijn hierbij niet duidelijk over wanneer netwerkactoren bij het proces betrokken moeten worden. Ook missen gemeenten vaak de kennis om gezamenlijke doelen vanuit een zakelijk en resultaatgericht perspectief te benaderen.

De doelen van de Hervormingsagenda zijn volgens adviseurs onvoldoende door het Rijk gedefinieerd, wat leidt tot een gebrek aan meetbaarheid. Gemeenten en netwerkactoren hebben hierdoor geen duidelijk beeld van hoe de nieuwe situatie in de jeugdhulp eruit moet zien en hoe deze vormgegeven moet worden. Gemeenten ondervinden volgens adviseurs ook moeilijkheden bij het vormgeven van account- en contractmanagement. Dit belemmert hen in het effectief sturen van netwerkactoren en zorgaanbieders. De nadruk op preventieve jeugdhulp in de Hervormingsagenda wordt eveneens als problematisch ervaren, omdat de effecten van preventieve interventies pas op lange termijn zichtbaar zijn. Gebrek aan meetbare doelen en monitoren duidt op inefficiëntie en onbeheersbaarheid.

“Duidelijke richtlijnen en kaders opstellen over hoe doelen behaald moeten worden is onvermijdelijk. Het gebeurt weinig. Hierdoor staan gemeenten schaakmat met zorgaanbieders: gemeenten moeten met meer geld komen of de zorgaanbieder stopt met leveren” (strategisch adviseur sociaal domein).

Adviseurs constateren dat marktwerking in de jeugdzorg negatieve effecten heeft op de uitvoering van de Hervormingsagenda. De veelheid aan jeugdzorgaanbieders vanwege financiële belangen leidt tot versnippering, concurrentie, dubbel werk, hoge kosten en een onoverzichtelijk netwerk. In navolging hierop wijzen adviseurs op onduidelijke verantwoordelijkheden binnen de Hervormingsagenda. Gemeenten geven onvoldoende invulling aan de onduidelijke kaders vanuit het Rijk, wat de implementatie van de Hervormingsagenda. Dit duidt op een gebrek aan rechtmatigheid.

Sturingsbehoeften

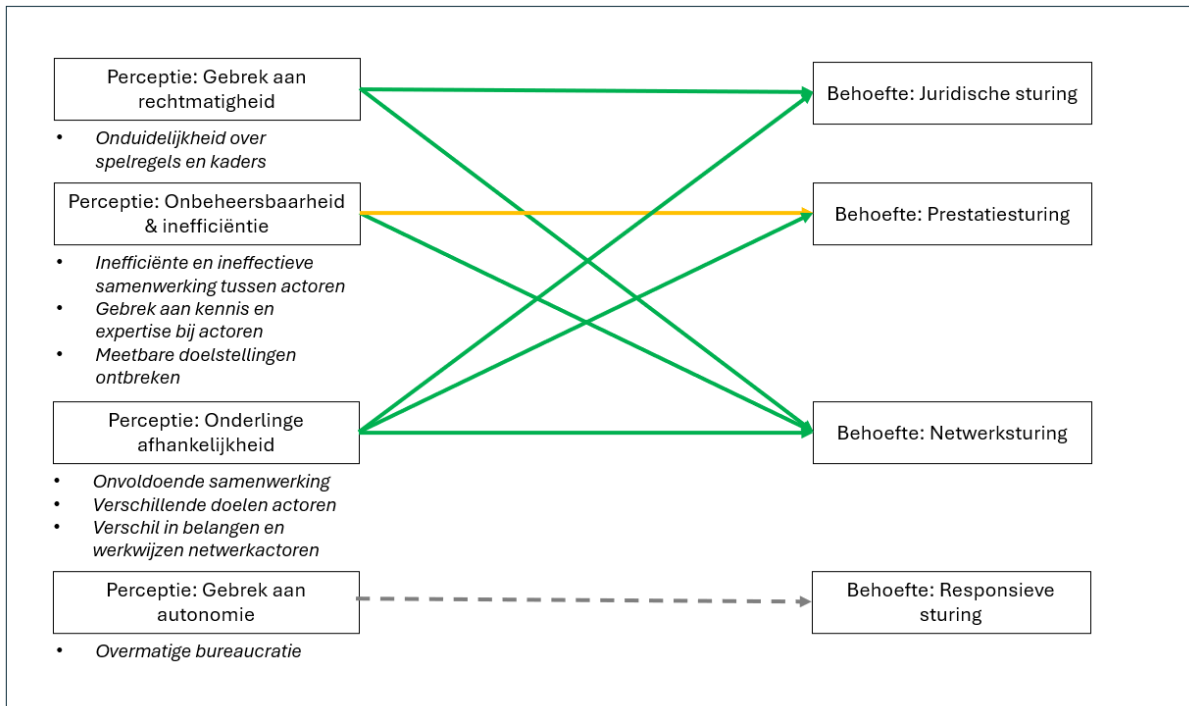
Adviseurs adviseren een flexibele sturingsrelatie: juridisch, presterend, netwerkend en responsief. Gemeenten dienen een netwerkende sturingsrol te vervullen waarbij zij regie nemen bij het opzetten van samenwerkingen door randvoorwaarden te scheppen en de samenwerking tussen netwerkactoren te faciliteren. Zo blijven gemeenten de belangrijkste sturende kracht binnen het netwerk. Het is van belang dat gemeenten en netwerkactoren gezamenlijk doelen formuleren en openstaan voor elkaars ideeën.

“Je kan zorgaanbieders verplichten om samen te werken. Dit valt of staat met goede monitoring. Je moet als gemeente regie houden, ingrijpen als actoren tekortschieten en samenwerking faciliteren”(strategisch adviseur Sociaal domein).

Verder moeten gemeenten volgens adviseurs, naast netwerksturing, prestatie- en juridische sturing toepassen door formele opdrachten te geven aan het netwerk en doelen meetbaar maken vanuit het perspectief van de jeugdigen. Bij besluitvorming over de reikwijdte van de jeugdhulp moeten gemeenten jeugdhulpaanbieders betrekken en hun visie meenemen. Dit draagt bij aan het behalen van de doelstellingen van de Hervormingsagenda en zorgt voor transparantie en zekerheid richting jeugdhulpaanbieders. In het algemeen verwachten adviseurs dat gemeenten een balans vinden tussen controle en vertrouwen in hun samenwerking met zorgaanbieders. Dit vraagt om een zakelijke, maar responsieve houding van gemeenten, waarbij zij sturing geven zonder innovatie te belemmeren en tegelijkertijd de autonomie van zorgaanbieders respecteren. Adviseurs pleiten voor een minder bureaucratische aanpak om financiële prikkels te verminderen.

Figuur 9

Identificatie probleempercepties en gewenste sturingsrelatie onder strategisch adviseurs Sociaal Domein.

Concluderend, Netwerkactoren ondervinden knelpunten zoals gebrek aan gedeelde doelstellingen, onvoldoende samenwerking en gebrekkige sturing vanuit gemeenten. Dit leidt tot uitdagingen in praktische haalbaarheid, efficiënte processen en autonomie van zorgpartners. Gemeenten moeten een actievere rol spelen in het bevorderen van samenwerking, het stellen van duidelijke doelen en het ontwikkelen van een gezamenlijke visie met netwerkactoren. Een proactieve en coördinerende houding kan de sturingsrelatie verbeteren en bijdragen aan een effectieve implementatie van de Hervormingsagenda.

4.3 De invloed van probleempercepties op de sturingsrelatie tussen gemeenten en netwerkactoren?

De literatuur benadrukt de noodzaak van diverse sturingsrollen die afhankelijk zijn van specifieke probleempercepties. In de onderstaande analyse zal worden verklaard welke invloed de probleempercepties van netwerkactoren hebben op de sturingsrelatie tussen gemeenten en netwerkactoren.

Voor alle onderzochte netwerkactoren geldt dat een gebrek aan rechtmatigheid leidt tot een behoefte aan juridische sturing. Hiermee kan H1 worden aangenomen. Gebrek aan spelregels en kaders en besluitvorming leiden tot behoefte aan gemeentelijke regie. Inefficiëntie en onbeheersbaarheid leiden eveneens tot behoefte aan juridische sturing. Gebrek aan keuzes van gemeenten over de reikwijdte, leidt volgens gemeenten en wijkteams tot een gebrek aan doelstellingen, inefficiënte en ineffectieve samenwerking, en overvraging. Gemeentelijke regie kan deze knelpunten wegnemen. Ook leidt onderlinge afhankelijkheid volgens adviseurs tot een behoefte aan juridische sturing. Gemeentelijke regie kan ervoor zorgen dat knelpunten zoals onvoldoende samenwerking, verschillen in doelen, belangen en werkwijzen worden weggenomen door doelen, samenwerking en werkwijzen te formaliseren.

De perceptie van inefficiëntie en onbeheersbaarheid leidt niet tot een behoefte aan prestatiebesturing. Daarom wordt H2 deels verworpen. Welzijnsinstellingen en adviseurs vinden gemeenten doelstellingen meetbaar moeten maken, maar op nieuwe manieren. Bijvoorbeeld vanuit het perspectief van de jeugdigen. Dit wordt verklaard doordat welzijnsinstellingen preventieve ondersteuning bieden, waarvan de resultaten lastig meetbaar zijn. Andere netwerkactoren hebben meetbaardere resultaten door bijvoorbeeld KPI's over instroom en uitstroom. Een logische veronderstelling is dat dit leidt tot een andere sturingsvraag. Het is voor welzijnsinstellingen belangrijk om zich tegenover gemeenten te verantwoorden omdat zij, in tegenstelling tot de gezondheidszorg of het onderwijs, financieel afhankelijk zijn van gemeenten. Ook leidde inefficiëntie en onbeheersbaarheid tot behoefte aan juridische- en netwerksturing. Het ontbreken van behoefte aan 'klassieke' prestatiebesturing toonde aan dat onder netwerkactoren het idee bestond dat zij, in vergelijking met gemeenten, beter in staat waren om de gestelde resultaten te behalen en deze verantwoordelijkheid wilden nemen.

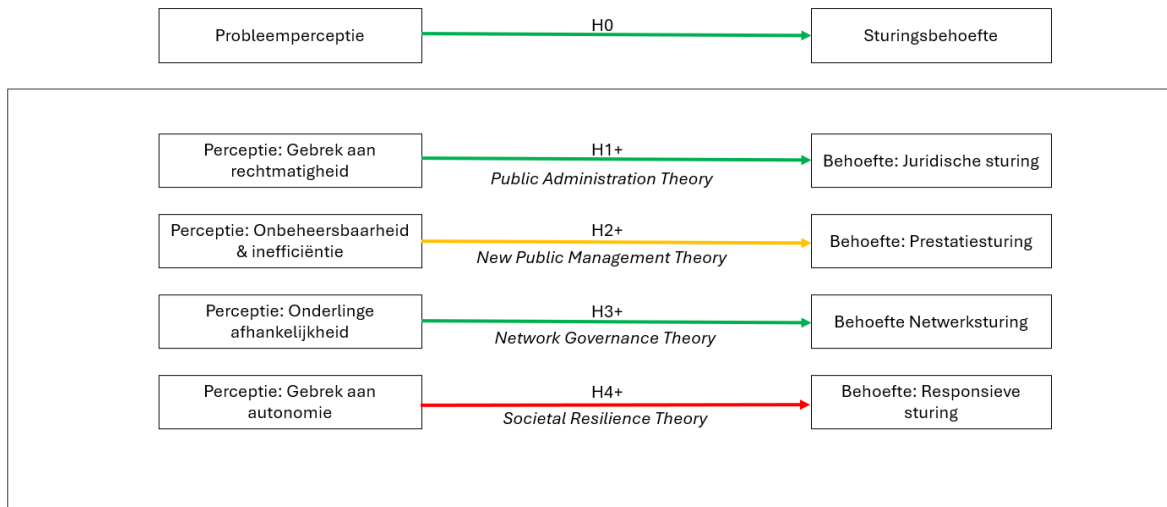
Uit de resultaten blijkt dat een besef van onderlinge afhankelijkheid leidt tot een behoefte aan netwerksturing. Hiermee kan H3 worden aangenomen. Alle actoren beschrijven dat probleempercepties zoals onvoldoende samenwerking, verschillen in doelen, belangen en werkwijzen en onvoldoende kennis van het netwerk kunnen worden verholpen door netwerksturing. Echter, blijken andere probleempercepties ook te leiden tot netwerksturing. Welzijnsinstellingen noemen dat gebrek aan keuzes over de reikwijdte, ook leidt tot een behoefte aan netwerksturing omdat zij betrokken willen worden bij

de besluitvorming. Een verklaring is dat het voor welzijnsinstellingen, door de preventieve ondersteuning die zij bieden, moeilijk is om te verantwoorden wat hun toegevoegde waarde aan het jeugdhulpstelsel is. Door betrokken te worden bij de discussie over de reikwijdte kunnen welzijnsinstellingen alsnog aangeven welke jeugdigen ondersteuning behoeven en hoe dit zou moeten gebeuren. Inefficiëntie en ineffectiviteit, vaak veroorzaakt door bemoeilijkte samenwerking, verschillen in belangen, doelen en werkwijzen, vragen eveneens om netwerksturing volgens wijkteams, onderwijs en de gezondheidszorg. Gemeenten kunnen dit knelpunt wegnemen door samenwerkingen tussen netwerkactoren te faciliteren en te formaliseren. Het wordt als logisch beschouwd dat deze actoren behoefte hebben aan netwerksturing waarbij gemeenten gezamenlijke doelen opzetten. Gezamenlijke doelformulering leidt tot haalbare doelen en effectievere resultaten. Ook draagt gezamenlijke doelformulering bij aan de verantwoording en daarbij de aanduiding van de meerwaarde van het welzijnswerk. Tot slot leidt een gebrek aan autonomie volgens welzijnsinstellingen tot een behoefte aan netwerksturing. Door overmatige bureaucratie, wat voortkomt uit financiële belangen bij zorgaanbieders en dus verschillende doelen binnen het jeugdnetwork, biedt gezamenlijke doelformulering volgens hen een oplossing voor overmatige bureaucratie. Concluderend kan worden gesteld dat ook andere probleempercepties dan verwacht in H3, leiden tot een behoefte aan netwerksturing. Volgens actoren hebben de indicatoren die onder andere probleempercepties vallen, aanzienlijk invloed op de samenwerking tussen actoren. Hiermee wordt het verband tussen andere probleempercepties en de behoefte aan netwerksturing, verklaard.

Een gebrek aan autonomie leidt niet tot een behoefte aan responsieve sturing. Wijkteams en welzijnsinstellingen noemen verkokering, overmatige bureaucratie en behoefte aan grip bij gemeenten als beperkend, maar willen co-creatie met gemeenten in plaats van volledige verantwoordelijkheid. Responsieve sturing is volgens hen niet de oplossing voor dit knelpunt. Er is behoefte aan een overheid die haar werkwijze in co-creatie met netwerkactoren aanpast in plaats van een overheid die de verantwoordelijkheid voor het behalen van doelen volledig bij netwerkactoren neerlegt. Dit kan worden verklaard doordat gemeenten een wettelijke rol hebben in het bieden van jeugdhulp en beschikken over de financiële middelen die de inrichting van het jeugdhulpstelsel mogelijk moeten maken.

Figuur 10

Aangenomen en verworpen hypothesen

Uit deze analyse blijkt dat probleempercepties de gewenste sturingsrelatie tussen de lokale overheid en netwerkactoren beïnvloeden, wat H0 bevestigt. Echter, kan worden gesteld dat de sturingsrollen die in de literatuur bij specifieke probleempercepties als passend worden beschouwd, niet geheel van toepassing zijn in de implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda.

Gebrek aan rechtmatigheid, inefficiëntie en onbeheersbaarheid verhogen de vraag naar gemeentelijke regie en juridische sturing. Onderlinge afhankelijkheid versterkt de behoefte aan netwerksturing met gezamenlijke doelen en geformaliseerde samenwerking. Ten slotte vragen welzijnsinstellingen en wijkteams om co-creatie bij gebrek aan autonomie in plaats van responsieve sturing. Deze bevindingen tonen aan dat probleempercepties invloed hebben op de sturingsbehoefte richting gemeenten voor een effectieve implementatie van de Hervormingsagenda.

Ook blijkt uit de analyse dat probleempercepties niet leiden tot dezelfde sturingsbehoeften en dat een verandering in de manier waarop problemen worden waargenomen, niet tot een verandering in de sturingsbehoefte leidt. Een verklaring hiervoor is dat sturingsbehoeften worden beïnvloed door de specifieke aard van probleempercepties en de unieke rollen en bijdragen van netwerkactoren. Zo verschillen de rollen van wijkteams en welzijnsinstellingen aanzienlijk van de rollen van de gezondheidszorg en het onderwijs. Wijkteams en welzijnsinstellingen zijn bijvoorbeeld (financieel) afhankelijk van gemeenten voor de uitvoering van hun werkzaamheden en strakkere monitoring vanuit de gemeente. Onderwijsinstellingen en de gezondheidszorg kennen deze afhankelijkheid in mindere mate. Deze verschillen in positie beïnvloeden hun relatie met de gemeente. Deze contextuele factoren maken dat een eenduidige oorzaak-gevolgrelatie niet kan worden vastgesteld.

5. Conclusie, discussie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

De centrale vraag van dit onderzoek is: *"Hoe beïnvloeden de probleempercepties van netwerkactoren in het jeugdnetwerk de gewenste sturingsrelatie tussen lokale overheden en netwerkactoren bij de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd?"* Dit onderzoek richt zich op het begrijpen van deze probleempercepties en de gewenste sturingsrol van gemeenten, met als doel inzicht te verkrijgen in de dynamiek en knelpunten binnen het jeugdnetwerk en de benodigde aanpassingen in sturingsrelaties. Hierdoor kan worden vastgesteld hoe deze percepties de sturingsbehoeften beïnvloeden. Door de percepties van netwerkactoren te onderzoeken, zijn variabelen geïdentificeerd die de percepties van netwerkactoren in het jeugdnetwerk op de sturingsrelatie met lokale overheden beïnvloeden en welke sturingsrelatie passend is voor de implementatie van de Hervormingsagenda. Hiermee is een verdiepingsslag gemaakt in bestaand perceptieonderzoek, dat zich vaak enkel richt op probleemwaarneming en mogelijke oplossingen (Eisenack et al., 2007; Alderson et al., 2018).

De analyse toont aan dat de probleempercepties van netwerkactoren in het jeugdnetwerk daadwerkelijk invloed hebben op de gewenste sturingsrelatie met gemeenten voor de implementatie van de Hervormingsagenda. Hoe netwerkpartners de knelpunten ervaren, blijkt cruciaal te zijn voor hun verwachtingen omtrent de sturingsrol van de lokale overheid. Er bestaat een correlatie tussen de problemen die zij waarnemen en de gewenste sturingsrelatie. Dit betekent dat de variabelen 'probleemperceptie' en 'sturingsrelatie' met elkaar samenhangen. Een gebrek aan rechtmatigheid leidt tot juridische sturing via spelregels, kaders en besluitvorming over de reikwijdte; inefficiëntie en onbeheersbaarheid vragen om prestatiesturing, waarbij doelen anders gekwalificeerd moeten worden, juridische sturing voor controle en verantwoording en netwerksturing om effectieve samenwerking te faciliteren; onderlinge afhankelijkheid vereist netwerksturing voor gezamenlijke doelstellingen en versterkte samenwerking; gebrek aan autonomie vraagt niet om responsieve sturing, maar om co-creatie tussen netwerkactoren en gemeenten. Een verandering in de probleemperceptie kan leiden tot een andere sturingsbehoefte.

Echter, dit onderzoek heeft ook aangetoond dat er geen direct causaal verband is vast te stellen tussen de probleemperceptie van netwerkpartners en sturingsbehoeften. Een verandering in de manier waarop problemen worden waargenomen leidt niet rechtstreeks tot een verandering in de sturingsbehoefte. Daarom kan geen eenduidige oorzaak-gevolgrelatie worden vastgesteld, wat afwijkt van de verwachtingen in de literatuur. De relatie is complex en wordt beïnvloed door verschillende variabelen en contextuele factoren, zoals (financiële) afhankelijkheden binnen het jeugdnetwerk. De impact van de Hervormingsagenda is vooral merkbaar voor actoren zoals wijkteams en welzijnsinstellingen die zich hoofdzakelijk richten op jeugdhulp, in tegenstelling tot actoren uit onderwijs en gezondheidszorg die ook andere verantwoordelijkheden hebben. Dit verschil benadrukt de

sterke afhankelijkheidsrelatie van wijkteams en welzijnsinstellingen van gemeenten op het gebied van werkgelegenheid en financiën. Deze contextuele factoren laten zien dat probleempercepties niet altijd leiden tot dezelfde sturingsbehoefte. Het begrijpen van deze correlatie is essentieel voor het ontwikkelen van doeltreffende beleidsmaatregelen en sturingsstrategieën.

Netwerkfactoren hebben verschillende behoeften en verwachtingen met betrekking tot de sturingsrol van gemeenten, die voortkomen uit diverse knelpunten in de implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda. Deze knelpunten omvatten onder meer gebrek aan rechtmatigheid, inefficiëntie, onbeheersbaarheid, praktische haalbaarheid, onderlinge afhankelijkheid en gebrek aan autonomie van zorgpartners. Deze knelpunten resulteren in verschillende sturingsbehoeften. Netwerkfactoren geven de voorkeur aan een gemeente die faciliteert en kaders stelt, waarbij samenwerking en duidelijke spelregels centraal staan.

Concluderend, de probleempercepties van netwerkfactoren in het jeugdnetwerk beïnvloeden de gewenste sturingsrelatie met gemeenten voor de implementatie van de Hervormingsagenda. Er bestaat een correlatie tussen deze percepties en de sturingsbehoefte, waarbij diverse actoren verschillende sturingsbehoeften hebben afhankelijk van hun specifieke knelpunten en mate van afhankelijkheid. Het begrijpen van deze complexe relatie is cruciaal voor het ontwikkelen van effectieve beleidsmaatregelen en sturingsstrategieën

5.2 Discussie

Het theoretische kader en de methodologie die in dit onderzoek zijn toegepast, vormen een solide basis voor het begrijpen van de relatie tussen probleempercepties van netwerkfactoren en de sturingsrelatie bij de implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda. Toch zijn er enkele beperkingen in het onderzoeksproces die de kwaliteit en generaliseerbaarheid van de resultaten kunnen beïnvloeden.

Een van de sterke punten van dit onderzoek is de grondige analyse van de verschillende probleempercepties van netwerkfactoren en hun impact op de gewenste sturingsrelatie met gemeenten. De perspectieven van een groot aantal relevante netwerkfactoren uit verschillende sectoren in Amersfoort zijn achterhaald en blootgelegd. Dit heeft gezorgd voor een compleet beeld van probleempercepties die relevant zijn voor de implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda, gezien deze netwerkfactoren allemaal een rol spelen in een succesvolle implementatie.

Een beperking van dit onderzoek is echter de focus op een specifieke regio, namelijk de gemeente Amersfoort, wat de generaliseerbaarheid van de bevindingen kan beperken. De context en dynamiek van de jeugdhulpsector kunnen variëren tussen verschillende gemeenten, waardoor de resultaten mogelijk niet direct toepasbaar zijn op andere locaties. Om deze beperking te ondervangen, zijn de resultaten van elke netwerkpartner vergeleken met die van soortgelijke netwerkfactoren uit andere gemeenten in Nederland, en zijn strategisch adviseurs Sociaal Domein die landelijk opereren, bevroegd. Toekomstig onderzoek zou zich kunnen richten op een vergelijking tussen netwerkfactoren die uit

vergelijkbare gemeenten opereren. Dit zou zorgen voor een betrouwbaardere vergelijking en resultaten. Een selectie van een breder scala aan gemeenten en regio's kan ook bijdragen aan het verhogen van de externe validiteit.

Een ander punt van overweging is de complexiteit van het meten van de impact van probleempercepties op de sturingsrelatie. Door op theorie gebaseerde indicatoren te selecteren, kunnen de gebruikte methodologieën en dataverzamelingsinstrumenten geschikt worden geacht voor het verkrijgen van kwalitatieve inzichten. De theoretische kaders hebben een stevige basis geboden voor het analyseren van de probleempercepties bij netwerkactoren. De verschillende sturingsrollen, zoals rechtmatigheid, presteren, samenwerken en responsiviteit, hebben geholpen bij het begrijpen van de diverse behoeften en verwachtingen van netwerkactoren ten opzichte van gemeenten. Desalniettemin kan de betrouwbaarheid van het onderzoek worden verbeterd door bestaande theorieën verder te verfijnen en aan te vullen. Dit onderzoek signaleerde diverse contextuele factoren, zoals financiële afhankelijkheden, die invloed bleken te hebben op de relatie tussen probleempercepties en de gewenste sturingsrelatie. Hoewel deze contextuele factoren in dit onderzoek naar voren kwamen, ontbreekt een heldere duiding van de precieze invloed van deze factoren op de relatie tussen probleemperceptie en de gewenste sturingsrelatie. Verdiepend onderzoek naar deze contextuele factoren zorgt voor een vollediger beeld van de sturingsdynamiek en vergroot daarmee de betrouwbaarheid van dit onderzoek.

Daarnaast is het belangrijk om de invloed van deze contextuele factoren expliciet in kaart te brengen. Dit kan worden bereikt door het ontwikkelen van op theorie gebaseerde indicatoren en dataverzamelingsmethoden die deze factoren expliciet onderzoeken. Longitudinaal onderzoek en het gebruik van zowel kwalitatieve als kwantitatieve methoden kunnen bijdragen aan het verkrijgen van diepere inzichten. Verdiepend onderzoek naar deze contextuele factoren biedt praktische implicaties voor het ontwikkelen van effectieve sturingsstrategieën binnen het jeugdnetwerk. Toekomstig longitudinaal onderzoek kan inzicht geven in hoe probleempercepties en sturingsrelaties zich ontwikkelen over tijd en kan factoren identificeren die bijdragen aan een succesvolle of problematische sturingsrelatie. Zo kan de effectiviteit van interventies worden geëvalueerd. Deze kennis kan gemeenten helpen proactief in te spelen op veranderende omstandigheden binnen het jeugdhulpnetwerk.

5.3 Aanbevelingen

Op basis van dit onderzoek, kunnen een drietal maatschappelijke aanbevelingen worden gedaan.

Ten eerste zouden gemeenten hun sturingsstrategie flexibel en adaptief moeten inrichten om beter in te spelen op de diverse behoeften en knelpunten van netwerkpartners binnen het jeugdnetwerk. Door samenwerking te verbeteren, kunnen gemeenten effectiever bijdragen aan de implementatie van de Hervormingsagenda. Het is cruciaal dat gemeenten erkennen dat er een correlatie bestaat tussen probleempercepties en sturingsbehoeften, en hierop anticiperen door een faciliterende en kaderstellende rol aan te nemen. Hierdoor kunnen zij beter inspelen op de veranderende percepties en verwachtingen,

wat de effectiviteit van jeugdhulp ten goede komt. Een eerste stap zou kunnen zijn het voeren van een gezamenlijk gesprek met de betrokken partijen.

Ten tweede zouden gemeenten en netwerkactoren binnen het jeugdnetwerk een systeem van continue evaluatie en feedback moeten opzetten. Dit kunnen gemeenten doen door te zorgen voor regelmatige en laagdrempelige communicatie met netwerkactoren. Door regelmatig te evalueren en feedback te verzamelen van alle betrokken partijen, kunnen knelpunten tijdig worden geïdentificeerd en kan de sturingsrelatie worden aangepast om effectiever te zijn. Dit bevordert een lerende en adaptieve aanpak binnen het jeugdstelsel. Effectieve samenwerking tussen gemeenten en netwerkactoren is hiervoor noodzakelijk.

Ten derde is het aan te bevelen dat gemeenten co-creatie stimuleren. Door verschillende disciplines, zoals zorgprofessionals, beleidsmakers, onderzoekers en ervaringsdeskundigen samen te brengen en gezamenlijk te werken aan innovatieve oplossingen en beleidsontwikkeling, kan de effectiviteit en efficiëntie van het jeugdstelsel worden versterkt. Het bevorderen van co-creatie zorgt voor een breder perspectief, meer creatieve oplossingen en een groter draagvlak voor veranderingen binnen de jeugdhulpsector.

Literatuur

- Adams, W. C. (2015). Conducting semi-structured interviews. In K. E. Newcomer, H. P. Hatry, & J. S. Wholey (Eds.), *Handbook of Practical Program Evaluation* (4th ed.). Jossey-Bass.
- Alderson, S., Foy, R., Bryant, L., Ahmed, S., & House, A. (2018). Using Q-methodology to guide the implementation of new healthcare policies. *BMJ Quality & Safety*, 27(9), 737-742. <https://doi.org/10.1136/bmjqs-2017-007198>
- Babbie, R. (2013). *The practice of social research* (13th ed.). Wadsworth Cengage Learning.
- Baarda, B., De Goede, M., & Teunissen, J. (2009). *Basisboek kwalitatief onderzoek: Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Bekkers, V. (2012). *Beleid in beweging: Achtergrond, benaderingen, fasen en aspecten van beleid in de publieke sector* (2nd ed.). Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Beurskens, A., & Korsten, A. F. A. (2007). *Bestuur door regie. Geraadpleegd op 1 maart 2024*, van <http://www.arnokorsten.nl/PDF/Gemeente/Bestuur%20door%20regie.pdf>
- Bruijn, H. de. (2010). Regie in de haarvaten van de stad: Een essay over het regisseren van microbeslissingen. *Thema Bestuurskunde*, 2010(4), 46-53.
- Bruijn, H. de., & Dicke, W. (2006). Strategies for safeguarding public values in liberalized utility sectors. *Public Administration*, 84(3), 717-735. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.2006.00609.x>
- Buuren, M. W. van. (2017). *Vormgeven aan uitnodigend bestuur: Pleidooi voor een ontwerpgerichte bestuurskunde*. Sociale Vraagstukken. Erasmus Universiteit Rotterdam. Geraadpleegd op 3 maart 2024, van <https://www.socialevraagstukken.nl/wp-content/uploads/2017-tekst-oratie-A-van-Buuren.pdf>
- Daft, R. L., & Weick, K. E. (1984). Towards a model of organizations as interpretation systems. *Academy of Management Review*, 9(2), 284-295. <https://doi.org/10.5465/amr.1984.4277627>
- Dan, S., & Pollitt, C. (2015). NPM can work: An optimistic review of the impact of New Public Management reforms in central and eastern Europe. *Public Management Review*, 17(9), 1305-1332. <https://doi.org/10.1080/14719037.2014.934889>
- Déry, D. (1984). *Problem definition in policy analysis*. University of Kansas Press. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA02910247>
- De staat van het sociaal domein. (2019). *Verenging van Nederlandse Gemeenten*.
- Diefenbach, T. (2009). New public management in public sector organizations: The dark side of managerialistic "enlightenment". *Public Administration*, 87(4), 892-909. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.2009.01792.x>
- Eisenack, K., Tekken, V., & Kropp, J. (2007). Stakeholder perceptions of climate change in the Baltic Sea region. *Coastline Reports*, 8, 245-255.
- Eriksson, K. (2012). Self-service society: Participative politics and new forms of governance. *Public Administration*, 90(3), 685-698. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.2011.02010.x>
- Fantuzzo, J. (2014). A course between bureaucracy and charisma: A pedagogical reading of Max Weber's social theory. *Journal of Philosophy of Education*, 49(1), 45-64. <https://doi.org/10.1111/1467-9752.12095>

- Gerrits, L. M., Ellen, G.-J., Roelant, M., & Noppe, M. (2006). Perspectives on water bodies. Dynamics and adaptation as a requisite for dealing with the complexity of multiple perspectives in water management. Paper presented at RGS London.
- Geuijen, C. H. M. (2011). Samenwerken in publieke netwerken. In M. Noordegraaf, & A. T. A. J. Toonen (Eds.), *Handboek publiek management* (pp. 97-114). Den Haag: Boom Lemma uitgever.
- Gilsing, R. J. H. (2005). *Bestuur aan banden. Lokaal jeugdbeleid in de greep van nationaal beleid*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Goodman, N. (1978). *Ways of worldmaking*. Hackett Publishing Company.
- Head, B. W., & Alford, J. (2015). Wicked problems: Implications for public policy and management. *Administration & Society*, 47(6), 711-739. <https://doi.org/10.1177/0095399713481601>
- Jeninga, A. (2008). *Nieuw Nederland, Probleemdefinities en veronderstellingen omtrent de heroriëntatie op de verzorgingsstaat* [Unpublished doctoral dissertation]. Universiteit Utrecht.
- Jessop, B. (2011). Metagovernance. In M. Bevir (Ed.), *The SAGE handbook of governance* (pp. 106-123). SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781446200964.n8>
- Karreman, M. (2007). *Een onderzoek naar de relatie tussen transformationeel leiderschap, cohesie en kennis delen: Hoe werkt dit binnen teams?* [Master's thesis, University of Twente].
- Kettl, D. F. (2008). The next government of the United States: Why our institutions fail us and how to fix them. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BB03319473>
- Kettl, D. (2009). *The next government of the United States: Why our institutions fail us and how to fix them*. W.W. Norton.
- Klijin, E. H., & Koppenjan, J. (2012). Governance network theory: Past, present and future. *Policy and Politics*, 40(4), 187-206. <https://doi.org/10.1332/030557312X655431>
- Klijin, E. H., & Koppenjan, J. F. M. (2015). *Governance networks in the public sector*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315887098>
- Klijin, E. H., & Koppenjan, J. F. M. (2016). *Governance networks in the public sector*. Routledge.
- Koppenjan, J. F. M., & Klijin, E. H. (2004). *Managing uncertainties in networks: A network approach to problem solving and decision making*. Psychology Press.
- Nederhand, J., Klijin, E., Van der Steen, M., & Van Twist, M. (2018). The governance of self-organization: Which governance strategy do policy officials and citizens prefer? *Policy Sciences*, 52(2), 233-253. <https://doi.org/10.1007/s11077-018-9342-4>
- NOS. (2023, 7 februari). Samenwerking en minder administratie moeten jeugdzorg verbeteren. NOS. <https://nos.nl/artikel/2475441-samenwerking-en-minder-administratie-moeten-jeugdzorg-verbeteren>
- Philipsen, H., & Vernooy-Dassen, M. (2004). Kwalitatief onderzoek: nuttig, onmisbaar en uitdagend. *Huisarts en wetenschap*, 47(10), 288-292.
- Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2004). *Public management reform: A comparative analysis*. Oxford University Press.
- Pollitt, C., Thiel, S. van, & Homburg, V. M. F. (2007). *New public management in Europe*. Management Online Review.
- Pröpper, I., Litjens, B., & Weststeijn, E. (2004). Lokale regie uit macht of onmacht? Onderzoek naar de optimalisering van de gemeentelijke regiefunctie. Vught: Partners+Pröpper.
- Rein, M., & Schön, D. (1993). Reframing policy discourse. In F. Fischer, & J. Forester (Eds.), *The argumentative turn in policy analysis and planning* (pp. 145-166). Duke University Press.

- Rijksoverheid. (2023). Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028. Geraadpleegd op 1 mei 2024, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/06/20/hervormingsagenda-jeugd-2023-2028>
- Rittel, H. W., & Webber, M. M. (1973). Dilemmas in a general theory of planning. *Policy Sciences*, 4(2), 155-169. <https://doi.org/10.1007/BF01405730>
- Schattschneider, E. E. (1960). *The semi-sovereign people: A realist's view of democracy in America*. Holt, Rinehart and Winston.
- Schön, D. A., & Rein, M. (1994). *Frame reflection: Toward the resolution of intractable policy controversies*. Basic Books.
- Sociale Vraagstukken. (28 september 2023). Hervormingsagenda jeugd is geen akkoord maar een agenda. Sociale Vraagstukken. <https://www.socialevraagstukken.nl/hervormingsagenda-jeugd-is-geen-akkoord-maar-een-agenda/>
- Sørensen, E., & Torfing, J. (2007). *Theories of democratic network governance*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9780230625006>
- Thiel, S. van. (2019). *Bestuurskundig onderzoek: Een methodologische inleiding*. Coutinho.
- Thiel, S. van. (2021). *Bestuurskundig onderzoek: Een methodologische inleiding (4th ed.)*. Coutinho.
- Van Bueren, E. M. (2003). Dealing with Wicked Problems in Networks: Analyzing an Environmental Debate from a Network Perspective. *Journal Of Public Administration Research And Theory*, 13(2), 193–212. <https://doi.org/10.1093/jopart/mug017>
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (25 maart 2024). *Hervormingsagenda Jeugd*. VNG. Geraadpleegd op 10 mei 2024 van <https://vng.nl/artikelen/hervormingsagenda-jeugd>
- Weber, M. (1946). Bureaucracy. In H. H. Gerth, & C. W. Mills (Eds.), *From Max Weber: Essays in sociology* (pp. 196-244). Oxford University Press.
- Wellens, L., & Jegers, M. (2014). Effective governance in nonprofit organizations: A literature-based multiple stakeholder approach. *European Management Journal*, 32, 223-243. <https://doi.org/10.1016/j.emj.2013.01.007>
- Walle, S. van de, & Hammerschmid, G. (2011). *Coordinating for cohesion in the public sector of the future: COCOPS project background paper (Working Paper No. 1)*. COCOPS Working Paper. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1990114>
- Yin, R. K. (2002). *Case study research: Design and methods (3rd ed.)*. SAGE Publications.

Bijlage 1: Operationalisatie

<p>Probleempercepties van netwerkpartners in het jeugdnetwerk</p>	<p>De identificatie van problemen, de oplossingsrichtingen die als relevant worden beschouwd en de belangenbehartiging van het proces vanuit de visie van het organisatorische beeld van netwerkpartners in het jeugdnetwerk. (Rein & Schön, 1993; Draft en Weick, 1984: 285).</p>	<p>1. Praktische haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de HAJ voor netwerkpartners</p>	<p>a. Er zijn onvoldoende financiële middelen aanwezig.</p> <p>b. Er is onvoldoende kennis.</p> <p>c. Er is onvoldoende capaciteit in mensen en tijd aanwezig.</p> <p>d. Er is sprake van overvraging en een te hoge werkdruk.</p>
		<p>2. Rechten en plichten worden niet gewaarborgd</p>	<p>a. De doelen van de HAJ zijn onvoldoende duidelijk geformuleerd door de overheid.</p> <p>b. Er is geen sprake van transparantie en voorspelbaarheid vanuit de overheid.</p> <p>c. De spelregels en kaders van de HAJ zijn onvoldoende duidelijk.</p> <p>d. Er is behoefte aan gelijke behandeling en zeggenschap in de implementatie van de HAJ.</p>
		<p>3. Een heersend gevoel van inefficiëntie en onbeheersbaarheid</p>	<p>a. De HAJ dient haar doel niet en biedt dus geen oplossing voor de problemen van de jeugd.</p> <p>b. De manier waarop de HAJ wordt geïmplementeerd dient haar doel niet.</p> <p>c. Er bestaat onenigheid over de doelen en de manier</p>

			<p>waarop deze doelen behaald moeten worden.</p> <p>d. Er bestaat onenigheid over de haalbaarheid van deze doelen.</p> <p>e. De gestelde doelen zijn onvoldoende meetbaar waardoor het onduidelijk is wanneer deze zijn gehaald.</p>
		<p>4. Er worden problemen ervaren in de samenwerking tussen netwerkpartners</p>	<p>a. De samenwerking tussen netwerkpartners is onvoldoende of er heerst te veel fragmentatie om de implementatie succesvol te laten verlopen.</p> <p>b. Netwerken streven niet dezelfde doelen na, waardoor samenwerking wordt bemoeilijkt.</p> <p>c. De bereidheid bij netwerkpartners om compromissen te sluiten ontbreekt.</p> <p>d. De opzet van procesafspraken voor de implementatie van de HAJ ontbreekt en er is geen sturing en monitoring op en van procesafspraken.</p> <p>e. Het netwerk functioneert niet als zodanig dat partijen die afhankelijk van elkaar zijn ook onderling verbonden zijn. Er vindt te weinig informatie-uitwisseling plaats.</p>

		<p>5. Netwerkpartners beschikken over te weinig autonomie</p>	<p>a. Netwerkpartners zijn van mening dat zij beter in staat zijn om de implementatie van de HAJ te sturen en vragen enkel om een faciliterende rol van de overheid</p> <p>b. Wanneer gemeenten sturing geven aan de HAJ wordt er te veel geld, tijd, middelen en kwaliteit verspild aan overmatige bureaucratie.</p> <p>c. Netwerkpartners ervaren dat zij onvoldoende worden ondersteund, aangemoedigd en begeleid om zelf sturing te kunnen geven aan de implementatie van de HAJ</p>
--	--	---	--

<p>De sturingsrelatie tussen lokale overheid en netwerkpartners</p>	<p>De sturende rol van de overheid waarbij zij deel uitmaakt van netwerken, haar eigen taken vervult met de beschikbare middelen en politieke macht, en een regulerende rol heeft waarbij ze rekening houdt met de verschillende perspectieven en belangen van actoren binnen het netwerk (Koppenjan & Klijn, 2004; Head en Alford, 2013; Beurkens & Korsten, 2007; Pröpper et al., 2004; Gilsing, 2005).</p>	<p>1. Juridische sturing</p>	<p>a. De overheid formuleert duidelijke kwaliteitseisen en richtlijnen voor de verschillende rollen, taken en bevoegdheden.</p> <p>b. De overheid formuleert randvoorwaarden, procedures en regels voor de implementatie en uitvoering van de HAJ</p> <p>c. De overheid ziet erop toe dat rechten en plichten worden gewaarborgd en nageleefd.</p>
		<p>2. Prestatiesturing</p>	<p>a. De overheid formuleert doelen slim en efficiënt voor betrokken netwerkpartners</p> <p>b. De overheid stuurt op het opzetten efficiënte processen.</p> <p>c. De overheid stuurt op het behalen en handhaven van randvoorwaarden zoals budgetten en planning.</p> <p>d. De overheid stuurt op het behalen van prestaties door netwerkpartners af te rekenen wanneer zij onvoldoende resultaat behalen.</p>
		<p>3. Netwerksturing</p>	<p>a. De overheid formuleert gezamenlijke doelen en stuurt door een gedeeld en duidelijk kader vast te stellen met betrokkenen.</p> <p>b. De overheid zoekt samenwerking met netwerkpartners om gemeenschappelijke doelstellingen te bereiken.</p>

			<p>c. De overheid formaliseert samenwerkingen door concrete afspraken te maken over de samenwerking</p> <p>d. De overheid heeft zowel kennis van haar eigen organisatie als van organisaties in het netwerk.</p> <p>e. De overheid beschikt over onderhandelingsvaardigheden en het vermogen om compromissen te sluiten</p>
		4. Responsieve sturing	<p>a. De overheid stelt haar eigen doelstellingen ondergeschikt aan de doelstellingen van netwerkpartners in de implementatie en uitvoering van de HAJ</p> <p>b. De lokale overheid stuurt op externe ontwikkelingen door betekenisvolle verbindingen aan te gaan.</p> <p>c. De overheid richt zich op het wegnemen van barrières voor netwerkpartners om hun doelen na te streven door kennis, middelen en tijd te faciliteren.</p>

Bijlage 2: Interviewleidraad

Met de Hervormingsagenda Jeugd staan veel gemeenten voor best een grote uitdaging: want wat is het eigenlijk en wat betekent het nou voor u als netwerkpartner gemeente? In dit onderzoek wil ik inzoomen op één vraagstuk daarbinnen: namelijk wat verwachten netwerkpartners van de gemeente en welke sturingsrol kunnen gemeenten het beste aannemen voor een succesvolle implementatie van de Hervormingsagenda? Ik hoop dat het antwoord op deze vraag de gemeente helpt in het succesvol implementeren van die Hervormingsagenda.

In juni 2023 werden gemeenten geconfronteerd met de Hervormingsagenda Jeugd, waarbij de Nederlandse overheid verschillende opdrachten en nieuwe wet- en regelgeving voor gemeenten heeft opgesteld. Het hoofddoel van de Hervormingsagenda is gemeenten aan te zetten tot het verbeteren van de jeugdzorg. Daarvoor is een belangrijke rol voor gemeenten weggelegd. De verandering in verantwoordelijkheden voor gemeenten leidt daardoor tot nieuwe uitdagingen. Gemeenten moeten nu sturing geven aan de inrichting en organisatie binnen de opgedragen kaders. Met de nadruk op de brede context van jeugdproblematiek neemt de noodzaak van samenwerking met en tussen netwerkpartners toe. De Hervormingsagenda Jeugd stelt dat gemeenten deze samenwerking dienen te bevorderen en stakeholders betreft bij de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd. Maar wat betekent dat nou eigenlijk in de praktijk en welke behoeften hebben netwerkpartners naar gemeenten?

Met dit interview zal ik niet ingaan op expliciete details van hervormingsagenda zelf, maar enkel op de sturingsrelatie. Het onderzoek helpt gemeenten om de sturingsstrategie in de Hervormingsagenda Jeugd af te stemmen op de praktijkbehoeften en uitdagingen in het jeugdnetwerk onder direct op de inhoud in te gaan.

Privacy

Uw privacy en anonimiteit wordt binnen dit onderzoek ten alle tijden gerespecteerd. Alle informatie die tijdens het interview wordt verzameld, wordt strikt vertrouwelijk behandeld en zal alleen voor onderzoeksdoeleinden worden gebruikt. Om uw anonimiteit te waarborgen, zullen alle verzamelde gegevens geanonimiseerd worden. Nadere toelichting over de privacy vindt u in het informatie- en toestemmingsformulier. Als u nog vragen hebt over de privacyregelingen of de verwerking van uw gegevens, neem dan gerust contact met mij op.

Interviewvragen

- Wat is uw functie?
- Op welke wijze bent u betrokken bij de Hervormingsagenda Jeugd?

Deel 1: De kijk op de implementatie en uitvoering van de HAJ

1. Bent u van mening dat de uitvoering van de Hervormingsagenda praktisch haalbaar is voor netwerkpartners?

Met praktische haalbaarheid worden voldoende financiële middelen, kennis, capaciteit in mensen en tijd en werkdruk bedoeld.

2. Vindt u dat er in de implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda voldoende aandacht wordt besteed aan de waarborging van rechten en plichten?

- *Formulering van **doelen** is helder;*
- *Voldoende **transparantie en voorspelbaarheid** vanuit de overheid;*
- ***Spelregels en kaders** zijn vastgesteld door gemeenten;*
- *Er is sprake van **gelijke behandeling en zeggenschap** van netwerkpartners in de implementatie van de Hervormingsagenda.*

3. In hoeverre wordt de Hervormingsagenda volgens u efficiënt en beheersbaar geïmplementeerd en uitgevoerd?

- *Bent u van mening dat de HAJ haar **doel dient** en bijdraagt aan de **oplossing voor de jeugdproblematiek**?*
- *Bent u van mening dat **de manier waarop** de HAJ wordt geïmplementeerd haar doel dient?*
- *Bestaat er overeenstemming over de doelen van de HAJ en over de manier waarop deze doelen behaald moeten worden?*
- *Bestaat er overeenstemming over de haalbaarheid van deze doelen?*
- *Vindt u dat deze doelen meetbaar moeten zijn zodat het duidelijk wordt of deze doelen behaald zijn?*

4. Hoe verloopt de samenwerking met en tussen netwerkpartners volgens u?

- *Denkt u dat er **voldoende samenwerking** tussen netwerkpartners onderling en gemeenten? Voldoende samenwerking betekent dat er genoeg samenwerking is om de implementatie succesvol te laten verlopen.*
- *Streeft het jeugdnetwerk **dezelfde doelen** na?*
 - o *Zo ja/ nee: welke invloed heeft dit op de*
 - o *samenwerking?*
- *Zijn netwerkpartners en gemeenten **bereid om compromissen** te sluiten?*
- *Worden binnen deze samenwerking **procesafspraken** opgezet?*
 - o *Wordt hier door gemeenten op gestuurd?*
 - o *Worden deze door gemeenten gemonitord?*
 - o *Zo ja/ nee: is hier wel behoefte aan?*
- *Is het netwerk **onderling verbonden**, gezien de afhankelijkheden binnen het netwerk?*
 - o *Vindt er voldoende informatie-uitwisseling plaats?*

5. Beschikken netwerkpartners over voldoende autonomie volgens u?

- *Denkt u dat netwerkpartners in staat zijn om de implementatie van de HAJ te **sturen**?*
 - o *Ziet u hierbij voor lokale overheden enkel een **faciliterende rol**?*
- *Ziet u voordelen in **een grotere rol van netwerkpartners** bij de implementatie van de Hervormingsagenda?*
- *Ervaart u dat netwerkpartners voldoende worden **ondersteund, aangemoedigd of begeleid** om zelf sturing te kunnen geven aan de implementatie van de HAJ*

Deel 2: De geschikte sturingsrelatie tussen de lokale overheid en netwerkpartners

6. Denkt u dat wanneer gemeenten zich meer richten op rechtmatigheid, dit een oplossing biedt in de implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda?

Hieronder wordt verstaan:

- Gemeenten formuleren duidelijke **kwaliteitseisen en richtlijnen** voor verschillende rollen, taken en bevoegdheden;
- Gemeenten formuleren **randvoorwaarden, procedures en regels** voor de implementatie van de Hervormingsagenda;
- Gemeente zien erop toe dat **rechten en plichten** worden gewaarborgd en nageleefd.

7. Denkt u dat wanneer gemeenten zich meer richten op prestaties, dit bijdraagt aan de implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda?

Hieronder wordt verstaan:

- Gemeente **formuleren doelen slim en efficiënt** voor alle betrokken netwerkpartners;
- Gemeenten sturen op het opzetten van **efficiënte processen**;
- Gemeenten sturen op het behalen en handhaven van randvoorwaarden zoals **budgetten en planning**;
- Gemeenten sturen op netwerkpartners door **consequenties** op te leggen wanneer zij niet aan de afgesproken resultaten hebben voldaan, ten behoeve van de **motivatie**.

8. Denkt u dat wanneer gemeenten richten zich op het opzetten en faciliteren van netwerken, dit bijdraagt aan de implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda?

Hieronder wordt verstaan:

- Gemeenten formuleren **gezamenlijke doelen** en stuurt door een **gedeeld en duidelijk kader** vast te stellen in samenwerking met betrokkenen;
- Gemeenten zoeken **de samenwerking** met netwerkpartners actief op, om deze gemeenschappelijke doelstellingen te bereiken;
- Gemeente stellen **procesafspraken** op;
- Gemeenten beschikken over **onderhandelingsvaardigheden** en het vermogen om **compromissen** te sluiten

9. Denkt u dat wanneer gemeenten een responsievere houding aannemen tegenover netwerkpartners, dit de implementatie en uitvoering van de Hervormingsagenda vergemakkelijkt?

Hieronder wordt verstaan:

- De overheid stelt haar **eigen doelstellingen ondergeschikt** aan de doelstellingen van netwerkpartners in de implementatie en uitvoering van de HAJ;
- De lokale overheid stuurt op externe ontwikkelingen door **betekenisvolle verbindingen** aan te gaan;
- De overheid richt zich op **het wegnemen van barrières** voor netwerkpartners om hun doelen na te streven door kennis, middelen en tijd te faciliteren.

Bijlage 3: Informatie- en toestemmingsformulier

Erasmus School of
Social and
Behavioural Sciences

Informatie- en toestemmingsformulier

Informatieformulier

Met de Hervormingsagenda Jeugd staan veel gemeenten voor een grote uitdaging. In dit onderzoek zoom ik in op één vraag: wat verwachten netwerkpartners van de gemeente, en welke sturingsrol kunnen gemeenten het beste aannemen voor een succesvolle implementatie van de Hervormingsagenda?

De Nederlandse overheid heeft in juni 2023 de Hervormingsagenda Jeugd geïntroduceerd, met als doel de jeugdzorg te verbeteren. Dit brengt nieuwe verantwoordelijkheden en uitdagingen voor gemeenten met zich mee. Gemeenten moeten nu sturing geven aan de inrichting en organisatie binnen de opgelegde kaders en samenwerken met netwerkpartners om de jeugdproblematiek aan te pakken.

Met dit interview wil ik niet ingaan op de details van de Hervormingsagenda zelf, maar enkel op de sturingsrelatie. Het onderzoek helpt gemeenten om hun sturingsstrategie af te stemmen op de praktijkbehoeften en uitdagingen van het jeugdnetwerk.

Privacy

Uw privacy en anonimiteit wordt binnen dit onderzoek te allen tijde gerespecteerd. Alle informatie die tijdens het interview wordt verzameld, wordt strikt vertrouwelijk behandeld en zal alleen voor onderzoeksdoeleinden worden gebruikt. Om uw anonimiteit te waarborgen, zullen alle verzamelde gegevens geanonimiseerd worden. Er zijn geen fysieke, juridische of economische risico's verbonden aan uw deelname aan dit onderzoek. U bent niet verplicht om alle vragen te beantwoorden. Uw deelname is vrijwillig en kan op ieder moment beëindigd worden.

De verzamelde data zal worden gebruikt voor een geaggregeerde data-analyse en vertrouwelijke informatie of persoonlijke gegevens zullen niet worden gebruikt in de uitkomsten van het onderzoek. De data zal worden opgeslagen op een beveiligde locatie voor twee jaar. Indien u wenst dat de verzamelde gegevens eerder verwijderd worden, zal dit per direct gebeuren. Mocht u klachten hebben aangaande het verwerken van persoonlijke gegevens in dit onderzoek, neem dan gerust contact met mij op.

Het delen van data gebeurt enkel met mijn onderzoeksbegeleider vanuit de Erasmus Universiteit. Dit is verplicht voor het voltooien van mijn studie aan de Erasmus School of Social and Behavioural Sciences, Erasmus Universiteit.

Vrijwillige deelname en individuele rechten

Uw deelname is vrijwillig en het is mogelijk om op ieder moment te stoppen. Tijdens uw deelname aan het onderzoek heeft u het recht om meer informatie over de dataverzameling en analyse te vragen. Daarnaast heeft u het recht om uw toestemming in te trekken en te vragen naar verwijdering van uw data voordat de dataset is geanonimiseerd of het manuscript is ingeleverd om gepubliceerd te worden. U kunt dit bewerkstelligen door contact op te nemen met mij, Fleur Schneider.

Contactgegevens:

Fleur Schneider

f.schneider@kokxdevoogd.nl

Erasmus University Rotterdam

Toestemmingsformulier

Door het tekenen van dit toestemmingsformulier bevestig ik dat:

- Ik geïnformeerd ben over het doel van het onderzoek, de dataverzameling en het opslaan van data zoals beschreven in het informatieformulier;
- Ik het informatieformulier heb gelezen, of dat het aan me is voorgelezen;
- Ik mogelijkheden heb gehad om vragen te stellen over het onderzoek; de vragen zijn voldoende beantwoord;
- Ik vrijwillig toestemming geef tot deelname aan dit onderzoek;
- Ik begrijp dat er vertrouwelijk wordt omgegaan met de informatie;
- Ik begrijp dat ik de deelname op ieder moment kan beëindigen of het beantwoorden van vragen kan weigeren zonder enige consequenties;
- Ik begrijp dat ik mijn toestemming kan intrekken voor de dataset is ingeleverd voor goedkeuring.

	Ja	Nee
Ik geef toestemming om audio van het interview op te nemen		
Ik geef toestemming om video van het interview op te nemen		
Ik geef toestemming om citaten van mijn interview te gebruiken		
Ik geef toestemming om mijn naam te gebruiken bij de citaten		

Naam van de deelnemer aan het onderzoek: _____

Datum: _____

Handtekening: _____

Bijlage 4: Codeerschema

	A
1	name
2	1. Praktische haalbaarheid onvoldoende
3	1. Praktische haalbaarheid onvoldoende: Onvoldoende financiële middelen
4	1. Praktische haalbaarheid onvoldoende: Onvoldoende kennis
5	1. Praktische haalbaarheid onvoldoende: Onvoldoende capaciteit in mensen/ tijd
6	1. Praktische haalbaarheid onvoldoende: Overvraging/ te hoge werkdruk
7	2. Waarborging rechten en plichten onvoldoende
8	2. Waarborging rechten en plichten onvoldoende: formulering doelen onduidelijk
9	2. Waarborging rechten en plichten onvoldoende: onvoldoende transparantie/ voorspelbaarheid
10	2. Waarborging rechten en plichten onvoldoende: Spelregels/ kaders van HAJ onduidelijk
11	2. Waarborging rechten en plichten onvoldoende: Geen gelijke behandeling/ zeggenschap
12	3. inefficiëntie en onbeheersbaarheid
13	3. inefficiëntie en onbeheersbaarheid: HAJ geen oplossing
14	3. inefficiëntie en onbeheersbaarheid: onenigheid realisatie van doelen
15	3. inefficiëntie en onbeheersbaarheid: Onenigheid over haalbaarheid doelen
16	3. inefficiëntie en onbeheersbaarheid: Doelen onvoldoende meetbaar
17	3. inefficiëntie en onbeheersbaarheid: Manier van implementeren dient doel niet
18	4. problemen in samenwerking
19	4. problemen in samenwerking: Onvoldoende samenwerking
20	4. problemen in samenwerking: netwerk niet zelfde doelstellingen
21	4. problemen in samenwerking: geen bereidheid compromissen
22	4. problemen in samenwerking: geen procesafspraken/ monitoring
23	4. problemen in samenwerking: geen informatieuitwisseling
24	5. Nwp te weinig autonomie
25	5. Nwp te weinig autonomie: nwp kunnen beter sturen
26	5. Nwp te weinig autonomie: te veel bureaucratie
27	5. Nwp te weinig autonomie: onvoldoende facilitatie nwp
28	1.1. Rechtmatige overheid
29	1.1. Rechtmatige overheid: Duidelijke kwaliteitseisen/ richtlijnen
30	1.1. Rechtmatige overheid: Randvoorwaarden, regels
31	1.1. Rechtmatige overheid: waarborging rechten/ plichten

	A	Formulebalk
32	2.2 Presterende overheid	
33	2.2 Presterende overheid: doelen efficiënt mogelijk formuleren	
34	2.2 Presterende overheid: Toezien budgetten en planning	
35	2.2 Presterende overheid: Consequenties tbv prestaties	
36	3.3 Netwerkende overheid	
37	3.3 Netwerkende overheid: Gezamenlijke doelformulering	
38	3.3 Netwerkende overheid: Overheid zoekt sw actief op	
39	3.3 Netwerkende overheid: formaliseren sw door overheid	
40	3.3 Netwerkende overheid: Kennis van netwerk	
41	3.3 Netwerkende overheid: Compromissen/ onderhandelen	
42	4.4 Responsieve overheid	
43	4.4 Responsieve overheid: Stelt eigen doelstellingen ondergeschikt	
44	4.4 Responsieve overheid: Gaat verbindingen aan	
45	4.4 Responsieve overheid: faciliteert/ neemt barrières	
46	Financiële belangen nwp	
47	VNG	
48	Verlies controle overheid	
49	Responsieve rol niet wenselijk	
50	Rol van verantwoording	
51	Flexibiliteit vereist	
52	meetbaar maken van doelen	
53	vertrouwen	
54	Intentie HAJ goed	
55	responsief negatief	
56	nwp moeten autonomie krijgen	
57	overige oorzaken	
58	Eigen invulling gemeenten	
59	Geen kwaliteitskaders	
60	Grote hoeveelheid netwerkpartners	
61	Kritische selectie in nwp	
62	capaciteitsmanagement	

	A
63	Gelijke behandeling regio
64	normaliseren
65	Boundary spanning
66	Geen concequenties
67	Verkokering
68	
69	
70	
71	
72	
73	
74	
75	
76	
77	
78	
79	
80	
81	
82	
83	
84	
85	
86	
87	
88	
89	
90	
91	
92	
93	

